

Mokslo Lietuva

Leidžiamas nuo 1989 m., du kartus per mėnesį

Nr. 18 (573)

2016 METŲ SEIMO RINKIMAI

Mokslininkai – Lietuvos Respublikos Seime

Negalutiniais duomenimis, į Seimą išrinkti 25 nariai, turintys mokslo laipsnius ir vardus. Net 11 iš jų atstovauja Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungai:

Aurelijus Veryga – biomedicinos mokslų daktaras, Lietuvos sveikatos mokslų universiteto Sveikatos psichologijos katedros profesorius;

Eugenijus Jovaiša – archeologas, humanitarinių mokslų daktaras, Lietuvos edukologijos universiteto profesorius, Istorijos fakulteto dekanas;

Viktoras Pranckietis – Aleksandro Stulginskio universiteto profesorius, Agronomijos fakulteto dekanas;

Mindaugas Puidokas – Kauno technologijos universiteto Viešosios politikos ir administravimo instituto docentas, socialinių mokslų daktaras, politologas;

Stasys Tumėnas – humanitarinių mokslų daktaras, docentas, ilgametis Šiaulių universiteto Edukologijos fakulteto dekanas, Šiaulių vicemeras, leidyklos „Šiaurės Lietuva“ vadovas;

Agnė Širinskienė – humanitarinių mokslų daktarė, Mykolo Romerio universiteto Teisės fakulteto Viešosios teisės instituto docentė;

Egidijus Vareikis – biochemijos daktaras, publicistas, LR Seimo narys;

Kęstutis Mažeika – žemės ūkio mokslų daktaras, Lietuvos sveikatos mokslų universiteto užkrečiamųjų ligų katedros lektorius, universiteto studijų kokybės užtikrinimo ir stebėsenos komisijos narys, universiteto Senato narys;

Arūnas Gumuliauskas – humanitarinių mokslų daktaras, Šiaulių universiteto profesorius;

Algimantas Kirkutis – habilituotas biomedicinos mokslų daktaras, Gyvenimo būdo medicinos asociacijos steigėjas ir vadovas,

Europos gyvenimo būdo medicinos organizacijos tarybos narys, atstovaujantis Lietuvai;

Arvydas Nekrošius – technikos mokslų daktaras, inžinierius energetikas, Aleksandro Stulginskio ir Vytauto Didžiojo universitetų dėstytojas.

Iš Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų sąrašo išrinkti 6, turintys mokslo laipsnius ir vardus:

Žygmantas Pavilionis – socialinių mokslų daktaras, buvęs Lietuvos nepaprastasis ir įgaliotasis ambasadorius JAV ir Meksikai, Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos dėstytojas;

Mantas Adomėnas – filosofijos mokslų daktaras, LR Seimo narys;

Kęstutis Masiulis – socialinių mokslų daktaras, buvęs MRU profesorius, LR Seimo narys;

Laurynas Kasčiūnas – socialinių mokslų daktaras, Rytų Europos studijų centro vadovas;

Arvydas Anušauskas – humanitarinių mokslų daktaras, LR Seimo narys;

Stasys Šedbaras – socialinių mokslų daktaras, docentas, buvęs Konstitucinio Teismo teisėjas, buvęs Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministras, LR Seimo narys.

4 Seimo narius, įgijusius mokslo laipsnius, turės Lietuvos socialdemokratų partija. Tai:

Algirdas Butkevičius – socialinių mokslų daktaras, iki šiol einantis LR ministro pirmininko pareigas;

Juozas Olekas – medicinos mokslų daktaras, buvęs sveikatos apsaugos ministras, einantis krašto apsaugos ministro pareigas;

Irena Šiaulienė – humanitarinių mokslų daktarė; Seimo narė nuo 1992 m.;

Mindaugas Bastys – biomedicinos mokslų daktaras.

Tris Seimo narius, turinčius mokslo

laipsnius, turės Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdis. Tai Kovo 11-osios Akto signatarai, 2012–2016 metų Seimo nariai – geografijos mokslų daktaras **Eugenijus Gentvilas** ir profesorius socialinių mokslų daktaras **Kęstutis Glaveckas** bei humanitarinių mokslų daktaras, buvęs Vilniaus dailės akademijos prorektorius, kultūros ministras, Lietuvos ambasadorius prie UNESCO **Arūnas Gelūnas**.

Naujos kadencijos Seimo nare tapo socialinių mokslų daktarė, Vilniaus universiteto Matematikos ir informatikos fakulteto Ekonometrinės analizės katedros docentė, Vilniaus miesto savivaldybės tarybos narė, vienintelė „Lietuvos sąrašo“ atstovė **Aušra Maldeikienė**.

Iš 141 vietų į Seimą išrinkti 77 nauji nariai. 5 šiemet išrinkti nariai į Seimą sugrįžta po pertraukos. Perrinkti 59 parlamentarai, dirbę 2012–2016 m. kadencijoje. Seime bus 111 vyrų ir 30 moterų. Naujosios kadencijos Seime moterų skaičius bus mažesnis, nei baigiančioje kadencijoje. Jauniausiai Seimo narei, gimusiai jau nepriklausomybę atkūrusioje Lietuvoje, šių metų lapkritį sueis 26-eri, vyriausias kitų metų sausį švęs 76-ąjį gimtadienį.

Daugiausia vietų 2016 m. rinkimuose iškovojo Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjunga – 56, Tėvynės sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratai turės 31, Lietuvos socialdemokratų partija – 17, Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdis – 14, „Tvarka ir teisingumas“ bei Lietuvos lenkų rinkimų akcija-Krikščioniškų šeimų sąjunga – po 8, Darbo partija – 2 Seimo narius. Išrinkti 2 nariai, išsikėlę patys ir neįvardiję partinės priklausomybės. Lietuvos žaliųjų partijai, „Lietuvos sąrašui“ ir Antikorupcinei N. Puteikio ir K. Krivicko koalicijai atstovaus po vieną Seimo narį. *Parengta pagal Vyriausiosios rinkimų komisijos ir LR Seimo pranešimus* ■

Mokslininkai protestuoja V. Kudirkos aikštėje

ŠIAME NUMERYJE

Pirmosios rinkimų į Seimą pamokos ● 1 p.

Lietuvos užmiesčio raida – ne tik agrarinio sektoriaus rūpestis ● 2, 4 p.

Akademinės bendruomenės prabudimo ženklai ● 3 p.

Lietuvos Respublikos Seimo, Švietimo ir mokslo ministerijos pranešimai ● 3, 9 p.

2016 metų Nobelio premijų laureatai ● 5 p.

Visuomenė ir socialinės inovacijos: Lietuvos universitetai tarptautinėse programose ● 6 p.

Studijų tarptautiškumo stiprinimas ● 6 p.

Jaunieji tyrėjai: Lietuvos studentės stažuotė NASA centre ● 7 p.

Iškilių asmenybių galerija: Kazimieras Ragulskis, Regina Volkaitė-Kulikauskienė, Gotfrydas Ostermejeris ● 8–10 p.

Protestuotojų plakatuose – apie seniai nesprendžiamas mokslo finansavimo ir mokslininkų atlyginimų problemas

Mokslas – Lietuvos užmiesčio politikai

■ Atkelta iš 2 p.

migruojančių į kaimą asmenų kiekį. Dabar tokių kasmet yra apie 20 tūkst., tik bėda, kad iš kaimo išvyksta tūkstančiu kitu daugiau gyventojų. Tad ir čia mokslui su savomis prognozėmis yra kur pasidaruoti.

Užmiestyje, greta jo šerdies – kaimo su žemės ūkiu, kuriame plūša apie trečdalis gyventojų, labai svarbią dalį užima dar dvi dedamosios – miškingi plotai ir miesteliai, turintys iki 6 tūkst. gyventojų. Toks yra šiuo metu ES standartas, į kurį orientuojasi ir ŽŪM bei VRM skirstomų lėšų takoskyra. Miškas yra ir gamtinės įvairovės sergėtojas, ir planetos „plaučiai“. Užmiesčio ūkiui tai yra ir biokuro, statybinės ar baldų gamybos medžiagos šaltiniai. Tai ir poilsio vieta su savo gėrybėmis, ir neatsiejama mūsų puikios kraštovaizdžio dalis. Nesigilindami į specifines miškininkystės problemas – kelių būklę, melioravimą ar tinkamą žvėrių kiekį bei ypač stipraus, nedūžtančio stiklo – nanokristalinės celiuliozės, gaunamos iš medienos, modernios gamybos galimybes, paminėsime dar vieną aktualiją – kuo spartesnis savaiminiu mišku užžėlusios žemės paskirties keitimas, kad ūkininkaujantys žmonės turėtų tinkamiausią pasirinkimą.

Miesteliai ir kaimo gyvenvietės

Lietuvos miesteliai ir kaimai kenčia nuo darbo vietų stygiaus. Nors, pasinaudojant regioninio finansavimo etapo programomis, gerokai pagražėjo per 230 didesnių gyvenviečių, tačiau regionų politikoje egzistuoja **infrastruktūros modernizavimo**, o ne **darbo vietų kūrimo** inercija. Tai vėlgi reikalauja neatidėliotinių mokslinių išvalgų, susijusių tiek su verslo idėjomis, tiek su jo vadybos problemomis. Ar ne laikas vietos veiklos grupėms (VVG) tapti verslo vadybos grupėmis, o „pridygusiems“ bendruomenių namams ar net dvarvietėms tapti verslo inkubatoriais, o ne vien muziejais ar atsitiktinių susibūrimų vietomis?

Suprantama, kad dar labiau modernėjant informacinėms technologijoms, daugelį projektinių, administracinių, konsultacinių,

mokymosi ir kitokių kūrybinių darbų galima nuveikti, neatsitraukiant nuo kompiuterio. Visgi pažvelkime į pastarųjų metų nedarbo kaime, apimančio 70–80 tūkst. gyventojų, paveikslą. Tarp jų su aukštesniu mokslu tėra apie 7 proc. Tai daugiausia uždarytų kaimo mokyklų pedagogai ir kita šviesuomenė. Likusių dauguma – su viduriniu, pagrindiniu ir specialiuoju bei profesiniu išsilavinimu, deja, taip ir neradusių savo pritaikymo. Dalis jų – gal trečdalis ar net visa pusė – atsidūrė užribyje arba, kaip dabar sakoma, socialinėje atskirtyje. Šioje situacijoje mokslas turi pateikti aiškias rekomendacijas, nes politikieriai, besiveržiantys į Seimą ir Vyriausybę, ir toliau lyg mantras kartos: „Pritrauksime investicijas, kursime darbo vietas.“ Gal reikia kitokios, gerokai kryptingesnės ir efektyvesnės ekonomikos, kitokio finansų valdymo, orientuoto į visą užmiestį?

Niekas nesiginčija, kad Lietuva, be žemės ūkio, gaminančio sveikiausių ir saugiausių maistą – valstybė be ateities. Tačiau kodėl tokia sudėtinga mūsų ekologiškų ūkių sertifikavimo sistema ir kada pradėsime orientuotis, jei ne į pasaulį pirmaujančios Austrijos, tai bent į trigubai ar dvigubai mus lenkiančių kaimynių – Latvijos ir Estijos – patirtį? Juk sveiko ir saugaus maisto gamyba, ypač daržininkystėje ir sodininkystėje, reikalaujanti daug darbo rankų, tai ir užmiesčio gyventojų užimtumą lemiantis sprendimas, tai ir žemės ūkio produkcijos apdoravimo įmonės su naujomis darbo vietomis. Ar neturėtų gauti tokį maistą privilegijuotasis visuomenės šeštadalis – mūsų vaikai, o atlikusi tokio maisto dalis būtų eksportuota?

Dabar, vietoje buvusių trijų dešimčių stambių daržininkystės ir sodininkystės ūkių, teliko tik trys, o ekologiškų daržovių užauginama tik tiek, kad, jei jas nukreiptume į ugdymo įstaigas, galėtume patenkinti tik šeštadalį poreikio. Tad yra apie ką susimąstyti mūsų valstybės ekonomistų tūkstantinei. Atsikračius jiems, kaip ir daugeliui politikų, būdingo fragmentiško mąstymo, visas užmiestis, užimantis per 97 proc. valstybės teritorijos, turi būti suvokiamas kaip bendra sistema su aiškiais daugumos gyventojų gerovės rodikliais. Europinių ir vietinių bu-

džetinių lėšų įsisavinimo politika, atsikračius ydingų liberalių „save sureguliuojančios“, o iš tikrųjų naikinančios smulkiuosius ir net vidutinius ūkius, rinkos dogmų, turi būti papildyta socialia demokratiška ir krikščioniška, į daugumos žmonių poreikius, o ne vien į trumpalaikį pelną ir BVP orientuota politine valia.

Kad tokios rekomendacijos būtų sukurtos, būtina pertvarkyti valstybinių užsakymų mokslui, orientuojant į konkrečių ilgalaikių užmiesčio problemų sprendimą, ilgalaikių raidos scenarijų kūrimą. Fundamentiniai ir taikomieji gamtinės aplinkos, jos įvaldymo technologijų tyrimai, orientuoti ir į darbo našumo didinimą, analizuojantys rinkoje esančius paklausos ir pasiūlos santykius, padėtų išsamiau apibūdinti ir socialinius užmiesčio raidos procesus. „Nemuno“ slėnį bei Mokslų akademijos Žemės ūkio ir miškų mokslų skyrių orientavus vien į naujų technologijų kūrimą, atsirado spraga, kelianti grėsmę mūsų kaimo tvarumui socialinių demografinių ekonominių prognozių lygmeniu. Ligi šiol taikstomės su iš Briuselio sklindančia prognoze: „Lietuvoje 2050 m. liks nepilni du milijonai gyventojų“, todėl kuo glaudesnis mokslininkų pajėgų jungimas yra pribrendęs ir nebeatidėliotinas vien jau todėl, kad dauguma žemės ūkio specialistų – mokslininkų yra ir Lietuvos kaimo patriotai.

Greta darbinės užmiesčio veiklos ne mažiau svarbus yra turiningas ir sveikas laisvalaikis, būtinas ir darbo jėgos rekreacijai. Dabartinis, kad ir gerokai tuštesnis, Lietuvos kaimas yra margas, kaip genelis. Visko jame yra: ir pažangiausių technologijų bei atskirų ūkių klestėjimo, ir nuostabiai aplinką susitvarkiusių smulkiųjų ūkių, ir greta jų – daug žmonių, kritusių į neviltį ir savo skausmą skandinančių girtuoklystėje. Kaime daug dangaus mėlynės, pievų ir miško žalumos, upokšnių čiurlenimo, paukščių giedojimo, todėl ne vienas miestietis, grįžęs į senelių bei prosenelių gyventas vietas, sakosi save atradęs iš naujo.

Mums reikia peržiūrėti visą kultūros politiką, kurioje turi būti vietos ir verslo, ir vaišių kultūrai, reikia grįžti prie protėvių ga-

minto „midučio alučio“ saikingo ragavimo. Bet jei jau net stambūs ūkininkai sako, kad supirkus aplinkines žemes, tačiau išvykus jaunimui, kaime nebeliko su kuo pasižnekti, tai pats laikas kurti naujakurystės sparčiai senėjančiame kaime programas, nes ir garbaus amžiaus, visą gyvenimą įtemptai dirbusiam žmogui reikia visokeriopos paramos. Šiuo metu kaimo socialinėje politikoje susidūrė dvi politinės ideologijos – pseudo liberalioji ir socialiai atsakinga. Pirmoji teigia, kad kaimo rinka pati turi susireguliuoti, o ar šioje konkurencijoje išliks tik sumaniausi ir stipriausi. Tokios politikos aiškiai numatomą rezultatą jau minėjome: apie 2030-uosius Lietuvos kaimo nebeliks.

Socialiai atsakingos demokratiškos politikos perspektyva yra visiškai kitokia. Ji turi leisti patiems žmonėms spręsti, kur ir kaip jie nori gyventi bei kuo užsiimti. Valstybė, ypač kriziniais laikotarpiais, turi imtis reguliavimo, įtvirtinto Lietuvos Konstitucijos 46 straipsnyje, padėdama išlaikyti smulkiųjų ūkių gyvybingumą, apsaugant juos nuo, atvirai kalbant, jau ilgą laiką vykdyto ir dabar vykdomo perdirbėjų oligopolininkų reketavimo, superkant produkciją dvigubai mažesne kaina nei stambiųjų.

Užmiesčio regionų kryptis į daug aukštesnę gerovę priklausys ir nuo suderinto kaimo plėtros, regionų politikos bei verslo lėšų nukreipimo, nuo Žemės ūkio, Vidaus reikalų ir Ūkio ministerijų gebėjimo veikti kartu. Tada apie 2030-uosius, įgyvendinę naujakurystės ir kitas programas, turėsime kaime gal apie 110–120 tūkst. įvairaus didumo ir ekonominio pajėgumo ūkių. Kaime bus ir dirbama, ir dainuojama, sodžiuose bei šiluose klegės mūsų vaikų vaikai – ateinanti karta, dėl kurios ir stengiamės dabar kuo efektyviau programuoti viso užmiesčio politikos gaires. *Albinas Ežerskis šiuo metu eina Žemės ūkio viceministro pareigas. Matematikas Kęstutis K. Urba 1990 m. yra laimėjęs I Lietuvos jaunų mokslininkų konkursą ir šiuo metu užsiima sistemotyra. Straipsnis parengtas pagal pranešimą, skaitytą 9-ojoje Jono Prano Aleksos tarptautinėje mokslinėje konferencijoje „Šiuolaikinio kaimo vizija“.* ■

Mitingas Vilniuje, V. Kudirkos aikštėje. Skursta mokslininkas – skursta valstybė

STUDIJŲ TARPTAUTIŠKUMAS

Jungtinė magistrantūros programa

Laura Žemaitienė

Lietuvos, Latvijos ir Estijos „žemiškųjų“ universitetai dėl dar kvalifikuotesnių specialistų vienija jėgas. Spalio 21 d. BOVA ir NOVA tinklo 20-mečiui skirtos konferencijos metu buvo pasirašyta pirmoji Universiteto istorijoje tarptautinė jungtinės studijų programos sutartis. Ją pasirašė trijų Baltijos šalių agrarinio sektoriaus krypties universitetų – Aleksandro Stulginskio, Estijos gyvybės mokslų ir Latvijos žemės ūkio – rektorai. Trijų Baltijos valstybių uni-

versitetai įsipareigojo bendrai vykdyti jungtinę magistrantūros Žemės ūkio produktų verslo vadybos (angl. *Agri-Food Business Management*) studijų programą.

Studijos vyks Aleksandro Stulginskio universiteto Ekonomikos ir vadybos fakultete, Estijos gyvybės mokslų universiteto Ekonomikos ir socialinių mokslų institute bei Latvijos žemės ūkio universiteto Ekonomikos ir socialinių reikalų plėtros fakultete. Tikimasi, kad trišalė tarptautinė sutartis bus puiki tolesnio Baltijos šalių bendradarbiavimo pradžia. *Autorė yra ASU Viešųjų ryšių ir rinkodaros skyriaus vedėja* ■

Ar reikia pirkti „Rolls-Royce“?

Iššūkį senosioms Vakarų įmonių vertybėms meta naujas pirkėjų segmentas, nenorintis mokėti už papildomas paslaugas, kurių jiems nereikia. Ką tai reiškia jaunoms ekonomikams ir ką – jau dešimtmečius veikiančioms įmonėms? Į šiuos klausimus atsako Kauno technologijos universitete viešėjęs Hamburgo technologijos universiteto profesorius Stephan Buse.

– Kaip apibūdintumėte ekonomiškas inovacijas?

– Ekonomiškos inovacijos yra produktai ir paslaugos, kurių papildomos funkcijos maksimaliai sumažintos, taip juos pritaikant

Hamburgo technologijos universiteto profesorius Stephan Buse

prie rinkos poreikių, tačiau neaukojant kokybės. Taipieji produktai taip pat vadinami „pakankamai gerais“ produktais. Tai yra įvairios prekės ir paslaugos, medicininiai prietaisai, netgi tokios įmonės kaip „RyanAir“. Mano manymu, tai labai geras ekonomiškos inovacijos pavyzdys. „RyanAir“ siūlo tai, ko klientui iš esmės reikia, – transportą nuo taško A iki taško B, be daugybės papildomų paslaugų, už kurias žmonės nenori mokėti. Siūlo tą pačią bazinę paslaugą kaip ir kiti, tačiau už gerokai mažesnę kainą.

– Kaip patekote į šį tyrimų lauką?

– Daugiau nei prieš 10 metų verslo reikalais keliavau po Indiją. Ten dirbanti jauna vokiečių kompanija paprašė atlikti rinkos tyrimą ir paaiškėjo, kad jų užimama rinkos dalis Indijoje gerokai sumažėjo. Pradėjome kalbėtis su šios įmonės klientų vadybininkais apie tai, kas atsitiko. Paaiškėjo, kad vokieški produktai pasidarė per brangūs. Įmonė siūlė klientams įvairius papildomus elementus, kurių jiems iš tiesų nereikia. Kam pirkti „Rolls-Royce“, jeigu pigesnis automobilis atlieka tą pačią funkciją? Klientai koncentruojasi į tai, ko jiems iš tiesų reikia, o ne į papildomus elementus, kurių nenaudoja.

Vis daugiau ir daugiau įmonių pradėjo užsakinėti panašius rinkos tyrimus ir rado tokias pat problemas. Jos ypač dažnos Vokietijos ir apskritai Vakarų įmonėse. Taip prasidėjo mano tyrimai ir po trejų metų mes įsteigėme Ekonomiškos inovacijų centrą Hamburgo technologijos universitete, kuriame galime iš tiesų susikoncentruoti į mokslinį darbą šiame lauke.

– Koks vaidmuo tenka ekonominėms inovacijoms besivystančiose rinkose?

– Tokiose rinkose atsiranda vis daugiau „verslas – verslui“ ir „verslas – klientui“ įmonių, kurios ieško produktų, tinkančių jų poreikiams. Ten daugėja žmonių, gaudančių aukštesnes pajamas, bet jie vis tiek dar negali nusipirkti brangių automobilių. Indijoje prabangių automobilių, tokių, kaip BMW ar „Mercedes“, yra, tačiau jų dalis –

gana maža. Sparčiai auganti vidurinioji klasė neišgali mokėti 20–25 tūkst. eurų už naują automobilį, bet nori vairuoti. Taigi, tokie gamintojai, kaip „Suzuki“, ten tiesiog atgyja. Jie gerai supranta, kaip veikia rinka ir ko nori jų klientai. „Suzuki“ sukūrė kelis automobilius, kainuojančius vos 5–6 tūkst. eurų. Jų sėkmė Indijoje buvo milžiniška, nes naujieji modeliai visiškai atitinka augančios vidurinėsios klasės poreikius.

– Kokią įtaką ekonomiškos inovacijos daro jau susiformavusioms Vakarų rinkoms?

– Pirmiausia jos susiduria su naujomis, greitai augančiomis rinkomis, pavyzdžiui, Indija ir Kinija, kuriose atsiranda vadinasis taupumo segmentas. Įmonės ir žmonės reikalauja geros kokybės produktų su tokiomis funkcijomis, už kurias jie gali ir nori mokėti. Vakarų kompanijos nesupranta šios tendencijos. Todėl, jeigu jos greitai nesukurs šiai rinkai tinkamų prekių ir paslaugų, ją praras. Indijoje, Kinijoje ar bet kur kitur tikrai atsiras įmonių, kurios užims šį naująjį segmentą ir, kadangi jis taip greitai auga, gaus labai didelį pelną. Taip, kainos – mažos, bet apimtys – milžiniškos. Tokios įmonės jau egzistuoja ir sėkmingai veikia šiame segmente. Gautą pelną jos investuoja į produkto tobulinimą ir sėkmingai plečiasi į Vakarų rinkas, taip tapdamos pavojingais konkurentais senosioms įmonėms. Jos turi neabejotiną kainos pranašumą, kuriuo naudojasi.

Ekonomiškos inovacijų paklausa atsiranda ir Vakarų pasaulyje. Antai Pietų Europoje, kurioje šiuo metu vyksta rimtos finansinės krizės, yra labai daug bedarbių ir žmonių, dirbančių po 2–3 darbus vien tam, kad išgyventų. Jie neturi galimybės pirkti prabangesnių produktų. Be to, daugėja žmonių, tiesiog nenorinčių mokėti daugiau už produktą, kurio teikiamos papildomos funkcijos jiems nėra reikalingos. Jie klausia: „Kodėl aš turėčiau mokėti už tai, ko man nereikia?“

– Su kokiomis problemomis susiduria Vakarų įmonės, pradedančios taikyti ekonomiškas inovacijas?

– Dauguma šių įmonių, ypač tos, kurios specializuojasi *premium* segmente, apie produkto tyrimą ir tobulinimą galvoja visiškai kitomis sąvokomis. Jų darbuotojai yra išmokyti visada kurti greitesnį, geresnį, sofistikotai gaminamą produktą. Pažvelkime į „iPhone“ – penktos, šeštos, septintos serijos? Bus ir aštuntoji. Ir visada bus ieškoma, kaip galima dar labiau juos patobulinti, tačiau niekada nebus galvojama, ar to reikia. Taigi, didžiausias išbandymas tokioms įmonėms – pakeisti darbuotojų mąstymą. Inžinieriai turi ieškoti kuo paprastesnių sprendimų ir suvokti, ko klientui tikrai reikia. Mūsų universitetuose jų taip galvoti niekas nemoko, mes prie to nepripratę.

Tokias besivystančias rinkas, kaip Indija, reikia pažinti iš arti. Kad sužinotum jos poreikius ir vertybes, elgesio būdą, privalai ten nuvykti. Tokioje rinkoje būtina kitokia prieiga. Tai reikalauja pokyčių, tačiau didelėms įmonėms pokyčiai yra ypač sudėtingi.

– Koks vaidmuo tenka Lietuvai ir kitoms Baltijos įmonėms, skleidžiant ekonomiškas inovacijas Europoje ir globaliai?

– Didelis Baltijos valstybių privalumas, kad turite daug jaunų įmonių, kurios ieško vietos rinkoje ir yra labai lanksčios, galin-

Rolls-Royce. KTU fotoarchyvo nuotr.

čios mąstyti nestandartiškai. Tai ir lemia pagrindinį konkurencinį pranašumą, nes nesate užstrigę prie nuostatos „taip dirbame daugelį metų, taip dirbsime ir toliau“. Vakarų įmonės turi perlipti per savo vidinius

barjerus ir suvokti naują temą. Manau, kad lietuviškoms įmonėms tai padaryti yra daug lengviau. Jos turi daug įkvėpimo kurti kažką nauja. Parengta pagal KTU Viešosios informacijos skyriaus pranešimą

2016 metų Nobelio premijos:

CHEMIJOS:

Jean-Pierre Sauvage (Prancūzija), Fraser Stoddart (Jungtinė Karalystė, JAV) ir Ben Feringa (Nyderlandai) – už molekulinę mašinų dizainą ir sintezę;

EKONOMIKOS:

Oliver Hart (Jungtinė Karalystė, JAV), Bengt Holmström (Suomija) – už indėlių, kuriant sutarčių teoriją;

FIZIKOS:

David J. Thouless, F. Duncan M. Haldane ir John M. Kosterlitz (Jungtinė Karalystė, JAV) – už teorinius atradimus topologijoje;

FIZIOLOGIJOS IR MEDICINOS:

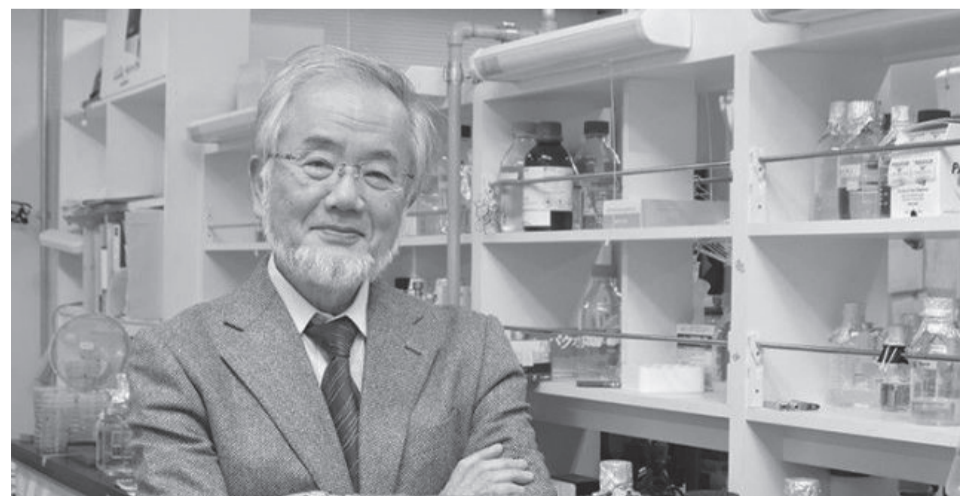
Yoshinori Ohsumi (Japonija) – už autofagijos mechanizmų atradimus;

LITERATŪROS:

Bob Dylan (JAV) – už naujų poezijos išraiškų kūrybą ir suderinimą su puikiomis amerikietišku dainų tradicijomis;

TAIKOS:

Juan Manuel Santos (Kolumbija) – už jo indėlių siekiant sustabdyti 50 metų trunkantį šalies pilietinį karą, kuris pareikalavo mažiausiai 220 000 aukų ir palietė beveik 6 milijonus gyventojų.

Nobelio premijos laureatas Yoshinori Ohsumi

MOKSLO IR VERSLO BENDRADARBIAVIMAS

Technologinių industrijų klasterių plėtros projektas

Lietuvos inžinerinės pramonės įmonės žengia į naują brandos etapą vis aktyviau formuodamos klasterius ir taip įtvirtindamos klasterių praktiką Lietuvoje. Tiek technologinės pramonės, tiek kitų sričių klasterių vystymosi pažangą rodo startavęs 1,4 mln. eurų vertės klasterių brandinimo projektas. Iš sąlygas atitikusių 10 perspektyviausių Lietuvos klasterių net 7 yra technologiniai klasteriai, o 3 – Lietuvos inžinerinės pramonės asociacijos (LINPRA) nariai. Anot LINPRA direktoriaus Gintaro Vildos, gausėjantis technologinių klasterių skaičius rodo, kad inžinerinės pramonės (metalo, plastiko, elektronikos, elektrotechnikos ir kiti) sektoriai šiandien yra pasiekę aukštą brandos lygį. Šių sektorių eksportuojančių įmonių veikla yra efektyviai organizuota, įmonių specialistai glaudžiai bendradarbiauja ir žino, ko nori pasiekti.

Lietuvos technologinių klasterių įmonių atstovai pritaria, kad, siekiant veiklos efektyvumo ir konkurencingumo Europos rinkoje, jungtis į klasterius yra vienas iš pažangiausių kelių. Jų dalyvavimas ką tik startavusiame 1,4 mln. eurų vertės Europos Sąjungos lėšomis finansuojamame klasterių brandinimo projekte dar labiau sustiprins jų konkurencines galimybes. Projekte dalyvaujantys klasteriai gaus ekspertų konsultacijas, mokymus, bus mokomasi bendradarbiavimo, vyks partnerių paieškos renginiai ir kitos programos. Tuo rūpinsis Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūra (MITA) kartu su Lietuvos inovacijų centru (LIC).

Projekte dalyvaujančio LINPRA nario, Lazerinių ir inžinerinių technologijų klas-

terio vadovo Juliaus Paužolio nuomone, projektas suteiks išskirtines galimybes: „Tikimės išplėsti klasterio vertės kūrimo grandinę iki galutiniam vartotojui parduodamų optoelektroninių sistemų. Dabar dauguma mūsų įmonių yra aukštos kokybės optoelektronikos komponentų gamintojai ir tiekėjai. Didžiausia pelno dalis iš parduoto produkto tenka tai įmonei, kuri mūsų gaminius integruoja į sudėtingesnę sistemą arba išbaigtą produktą. Kol kas mes klasteryje neturime sistemų integratorių, tačiau dėl šio projekto juos pritrauksime.“

Daugelis klasterių iš projekto siūlomų galimybių išskiria atveriamus tarptautinius bendradarbiavimo tinklus, užsienio ekspertų konsultacijas ir sąlygas gauti Europos mastu pripažįstamą klasterio žymą (Cluster Label). Iš Lietuvoje šiuo metu egzistuojančių daugiau nei 50 klasterių tokią žymą turi vienintelis Sveikatingumo klasteris „iVita“ (LINPRA narys). Turėdamas bronzinę žymą, šis klasteris sieks gauti sidabrinę žymą (angl. *Silver label*). Analogiškus tikslus sau kelia ir sparčiai besivystantis Lietuvos plastikų klasteris. Be to, Plastikų klasteris taip pat sieks sustiprinti savo potencialą inovacijų, specialistų rengimo, pasiruošimo ketvirtajai pramonės revoliucijai srityse: „Tai būtina, norint užtikrinti Lietuvos plastikų pramonės konkurencingumą, nes šiandien visas Lietuvos plastikų klasterio gamybinis pajėgumas prilygsta tik vienai vidutinio dydžio įmonei Europos kontekste. Tik per inovacijas ir įsivairinti technologijas galėsime atsikratyti dabar vyraujančio pigios šalies įvaizdžio ir būti lygiaverčiu partneriu Europos plastikų

Klasterių atstovai, pasirašę trišalę projekto sutartį. „OMConsulting“ nuotr.

pramonėje“, – teigia Plastikų klasterio atstovas, LINPRA Plastiko ir gumos pramonės komiteto pirmininkas Rimantas Damanskis.

Klasterių brandinimo projektas

Projekto konkurse galėjo dalyvauti visi Lietuvos klasteriai, kurių veikla atitinka bent vieną iš sumanosios specializacijos kryptų ir kurie vykdo mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros (MTEP) veiklas. Iš 14 gautų paraiškų reikalavimus atitiko ir buvo patvirtinta 10 paraiškų. Galimybę pretenduoti į projekto paslaugas klasteriai turės ir kitais metais, kai bus skelbiamas papildomas kvietimas teikti paraiškas. Projekte numatytos paslaugos klasteriams bus teikia-

mos pagal MITA naują iniciatyvą „Inovacijų tinklaveikos skatinimas ir plėtra (InoLink)“. Projektas bus įgyvendinamas trejus metus. Šiuo metu atrinkti šie projekto dalyviai: jau minėtas Sveikatingumo klasteris „iVita“, Lazerinių ir inžinerinių technologijų klasteris, Lietuvos plastikų klasteris, taip pat Biojėginių vystymo klasteris, Lietuvos autodalių gamintojų ir eksportuotojų asociacija LAUGEA, asociacija „Nacionalinis maisto ūkio klasteris“, „Railway LT“ klasteris, „Smart Food“ klasteris, „Užupis Creative Cluster“, „Išmaniųjų technologijų klasteris“. Parengta pagal Strateginės komunikacijos bendrovės „OM-Consulting“ pranešimą. Papildoma informacija: LINPRA direktorius Gintaras Vilda. Tel. (8 686) 13 581, el. paštas gintaras.vilda@linpra.lt. ■

Tarptautinė fizikos krypties doktorantūra

Nuo 2017 m. Lietuvos tyrėjai galės įgyti tarptautinį fizikos krypties mokslų daktaro laipsnį. Tokia galimybė atsirado Lietuvos mokslo tarybai patvirtinus jungtinę Kauno technologijos universiteto ir Pietų Danijos universiteto Fizikos studijų krypties doktorantūros programą. Specialistai neabejoja, kad šis sprendimas yra svarbus visos valstybės mastu.

KTU Medžiagų mokslo ir PDU Madso Clauseno institutai glaudžiai bendradarbiauja daugiau nei dešimtmetį, todėl jungtinė doktorantūros programa yra natūralus žingsnis dar glaudesnio bendradarbiavimo link. Universitetai kartu aktyviai dalyvavo „Nordforsk“ ir „Nexus“ finansuojamuose projektuose bei Baltijos šalių regiono programos „Technet-nano“ projekte. Danijos mokslininkai KTU „Santakos“ slėnyje padėjo įrengti pirmąjį Lietuvoje ISO 5-osios klasės „švarųjį kambarį“. PDU M. Clauseno instituto vadovui, visame pasaulyje pripažintam nanotechnologijų specialistui prof. Horstui-Günteriui Rubahnui praėjusių metų gruodžio mėnesį buvo įteiktos KTU garbės daktaro regalias, o KTU Medžiagų mokslo instituto direktorius prof. Sigitas Tamulevičius šių metų birželį tapo Pietų Danijos universiteto garbės profesoriumi.

„Seimas ir Vyriausybė yra parengę ambicingus planus, kuriais norima plėtoti aukštųjų technologijų slėnius ir klasterius, užtikrinti kokybiškus mokslo tyrimus ir studijas, kokybišką aukščiausios kvalifikacijos mokslininkų regimą ir palaikyti tolygią

KTU Medžiagų mokslo instituto direktorius prof. Sigitas Tamulevičius

Lietuvos regionų plėtrą. Prie šių planų įgyvendinimo neabejotinai prisidėsime ir mes, vykdydami jungtinę fizikos doktorantūros studijų programą“, – teigia KTU Matematikos ir gamtos mokslų fakulteto dekanė Bronė Narkevičienė.

KTU Medžiagų mokslo instituto tyrėjai
KTU fotoarchyvo nuotr.

KTU Matematikos ir gamtos mokslų fakulteto dekanė Bronė Narkevičienė

Tarptautiniu mastu pripažintas diplomai

KTU yra vienintelis universitetas Lietuvoje, priklausantis Europos šiuolaikinių medžiagų fizikos ir chemijos doktorantūros tinklui (angl. *Physics and Chemistry of Advanced Materials*). Kartu su kitomis aukštosiomis mokyklomis, KTU partneris tinkle yra ir Pietų Danijos universitetas, todėl būsimųjų jungtinės fizikos doktorantų veiklą, mokslinius tyrimus ir studijas koordinuos kiti penkiolikos tinklo universitetų atstovai bei mokslininkai.

Pagal tarptautinės doktorantūros organizacijos nustatytus reikalavimus, būsimieji doktorantai jungtinių studijų metu privalės ne mažiau nei vieną semestrą praleisti partnerio universitete, kuriame turės išklausti bent vieną paskaitų kursą ir atlikti mokslinius tyrimus. Daktaro laipsnį įgiję absolventai gaus KTU diplomą ir dviejų universitetų rektorių pasirašytą pažymą, įrodančią, kad studentas dalyvavo Europos doktorantūros tinklo vykdomosiose studijose, o kursas buvo atliktas bendrai, suvienijus KTU ir Pietų Danijos universiteto pajėgas. Universiteto senato Mokslo ir inovacijų komiteto pirmininko teigimu, tiek seminaruose, kuriuose vyks atsiskaitymai, tiek gynantis darbus dalyvaus abiejų šalių atstovai, todėl judumas vyks abiem kryptimis – Pietų Danijos universiteto doktorantai atvyks į KTU ir atvirkščiai.

„Suteikta teisė organizuoti jungtinę Fizikos doktorantūros programą yra susijusi su KTU MGMT ir MMI mokslininkų pasiekimų pripažinimu. Džiaugiamės, kad mūsų kruopštus darbas pasiteisino“, – teigia B. Narkevičienė. ■

Turės įtakos įvairioms mokslo sritims

Rengiant fizikos mokslininkus, yra užtikrinamas akademinio potencialo perimamumas, o pati jungtinė doktorantūros programa turi didelės įtakos tarpdiscipliniškumui ir inovacijoms, kitų mokslo sričių kokybei. Atliekant fizikinius tyrimus, sukuriama nauji metodai ir priemonės, technologijos, kurios gali būti sėkmingai panaudotos ir kitoje sferoje, pavyzdžiui, medžiagų, chemijos, elektros ir elektronikos bei matavimų inžinerijoje.

„Suteikta teisė organizuoti jungtinę Fizikos doktorantūros programą yra susijusi su KTU MGMT ir MMI mokslininkų pasiekimų pripažinimu. Džiaugiamės, kad mūsų kruopštus darbas pasiteisino“, – teigia B. Narkevičienė. ■

„Jie tiki, kad skrisime į Marsą“

Jurga Jarusevičienė

Miglei Aurėjai Mickonytei šiemet neteko atostogauti, tačiau dėl to ji tikrai nesigaili: Kauno technologijos universiteto studentė net dešimt savaitių praleido stažuotėje JAV Nacionalinės aeronautikos ir kosmoso administracijoje (NASA). Tokia sėkmė nusišypsojo jai laimėjus Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūros (MITA) skelbtą konkursą. NASA „Ames“ tyrimų centre Kalifornijoje M. A. Mickonytė praleido vieną įsimintiniausių gyvenimo laikotarpių. Cheminės technologijos fakulteto Maisto mokslo ir technologijų trečiajame kurse studijuojanti mergina džiaugėsi galimybe stažuotis bene garsiausioje pasaulyje tyrimų laboratorijoje, apie kurią buvo tik skaičiusi knygose ar girdėjusi iš universiteto dėstytojų. Sužinojusi apie galimybę patekti į svajonių vietą, nė akimirkos nedvejojo, o netrukus džiaugėsi laimėjusi MITA skelbtame konkurse.

KTU studentė vakarėlyje vadovo namuose su bendradarbiais ir praktikantais. Studentės asmeninio archyvo nuotr.

igavo tik nedaugeliui prieinamos darbinės patirties: „Iš kitų mokslinių centrų NASA išsiskiria žmonėmis. Įmantrią įrangą galima nusipirkti bet kur, tačiau akis, tikinčias, kad skrisime į Marsą, atrodo, galima pamatyti tik ten. Nesutikau čia nė vieno, pernelyg susi-reikšminusio. Jie atlieka tyrimus, turinčius didelės įtakos visam pasauliui, bet yra labai nuoširdūs ir visada pasirengę padėti. Niekas nesakydavo, kad blogai, jei kažko nemoki, nežinai ar suklydai. Kolegos noriai dalinosi žiniomis ir patarimais.“

Studentė iš Lietuvos dirbo laboratorijoje, kur augino ir tyrinėjo mikroorganizmus, dalyvavo darbinuose susirinkimuose ir kituose renginiuose. Praktikančė sužavėjo lankstus darbo grafikas. Čia visas dėmesys sutelktas ne į laiką, kada ir kiek atliekama viena ar kita užduotis, bet į galutinį rezultatą. Kaip ir kitiems tyrimų centro darbuotojams, M. A. Mickonytė kiekvieną savaitę teko ruošti susirinkimams ir pristatyti savo darbus kolegoms. Drauge jie tardavosi ir planuodavo tolesnius veiksmus maksimaliems rezultatams pasiekti.

Vasarą NASA „Ames“ tyrimų centre vyko daug renginių, paskaitų ir kitų mokslui bei darbui aktualių iniciatyvų. Daugumą jų vedė garsiausiame pasaulyje tyrimų centre dirbantys mokslininkai, pristatę savo tyrimų sritis ir skatinę studentus nebijoti eksperimentuoti. „NASA yra valstybinė agentūra, todėl čia dirbti gali tik Amerikos piliečiai. Užsienio studentų čia yra labai nedaug. Iš trijų šimtų vasaros praktikantų tik apie dešimt buvo iš svetur“, – pasakojo studentė.

Kol kas didelių planų savo gyvenimą sieti su NASA M. A. Mickonytė nepuoseleja, bet tiki, kad įgyta patirtis pravers ateityje. NASA yra viena žinomiausių mokslinių tyrimų institucijų, turinti septynis testavimo ir tyrimų centrus. Šioje organizacijoje dirba apie 18 tūkst. darbuotojų, kurių dauguma – inžinieriai ir mokslininkai. Didelė dalis čia atliekamų tyrimų ir inovacijų vėliau pritaikoma ne tik vykdam kosmoso misijas, bet ir kasdieniame gyvenime. ■

M. A. Mickonytė NASA „Ames“ centre

„Važiavau norėdama kuo daugiau išmokti ir įgyti patirties. Smalsu pamatyti, kaip viskas atrodo iš vidaus.“ Studentė dalyvavo projekte „Žmogaus mityba kosmose“, kuriame kuriama technologija, leisianti ilgų skrydžių metu kosmose pasigaminti maisto produktų, turinčių papildomų maistinių medžiagų ir vitaminų. Teko padirbėti ir prie genų inžinerijos projekto, kurio tikslas – pakeisti vieno maisto gamyboje naudojamą

mikroorganizmo genomą, kad šis gamintų reikiamus baltymus.

Nors daugelio galvoje NASA atrodo lyg vieta iš fantastinių filmų, kur darbuotojai dėvi specialius kostiumus ir naudojami nemaitytais prietaisais, už Atlanto vasarą praleidusi KTU studentė patikino, kad tikrovėje vaizdas skiriasi: „Pastebėjau, kad žmonės daug ką hiperbolizuoja ir lengvai patiki filmų kurtais scenarijais.“ JAV kosmoso tyrimų agentūroje viskas vyksta tik pagal iš anksto suderintą planą, kad nebūtų pažeisti aukšti saugumo reikalavimai. Pagal tarptautinę programą stažuotę atliekantiems studentams buvo ribojama judėjimo laisvė tyrimų centro teritorijoje. Pirmąsias dvi savaites, kol buvo tikrinama informacija, ar studentė iš Lietuvos yra neprikaištingos reputacijos, jai buvo priskirta palyda.

KTU atstovė džiaugėsi sėkmingai įsitraukusi į ten dirbusio kolektyvo veiklą, kur

Visuomenė ir socialinės inovacijos

Dr. Loreta Tauginienė

2016 m. Europos inovacijų diegimo rezultatų suvestinės, Regionų inovacijų diegimo rezultatų suvestinės ir apklausos „Innobarometer“ duomenimis, Lietuva įvardijama tarp sparčiausiai augančių novatorių. Inovacijų (ypač technologinių) diegimo sparta padidėjo pastaraisiais dešimtmečiais. Nemažai dėmesio sulaukia verslo sektoriaus inovacijos, mokslo ir stu-

dijų institucijų bei verslo įmonių bendradarbiavimo efektyvumo vertinimas. Tačiau visoje Europoje jaučiamas informacijos apie socialines inovacijas ir jų poveikio vertinimą įvairių sektorių suinteresuotosioms šalims (sprendimų priėmėjams, mokslininkams, nevyriausybinėms organizacijoms) stygius.

Šių metų rugsėjo mėnesį Mykolo Romerio universitetas prisijungė prie COST programos finansuojamo projekto „Visuomenės įtraukties tyrimai, skatinant kūrybiškumą, mokslinį raštingumą ir inovacijas Europoje“ (angl. *Citizen Science to promote creativity, scientific literacy, and innovation*

■ Nukelta | 9 p.

Valdymo komiteto narių susitikimas Briuselyje 2016 m. rugsėjo 21 d. Valentinos Vignoli nuotr.

MOKSLAS – BUIČIAI: RUDENS TEMATIKA

Ką daryti, kad biologinis laikrodis neužmigdytų žiemos miegu?

Sulig elektros lempučių išradimu ėmėme kryptingai judėti 24 valandas per parą aktyvios visuomenės link. Visgi rudėjančiam dėl saulės šviesos stokos ir ilgėjančių vakarų nukenčia ne tik gyvenimo kokybė bei darbingumas, bet ir bendra savijauta. Tai patvirtina ir psichologai, teigiantys, kad vadinamojo laimės hormono serotonino, už kurio gamybą yra atsakinga šviesa, kiekis mūsų smegenyse pastebimai sumažėja rugėjo–sausio mėnesiais.

Laimei, ir medicinos verdiktui, ir net metų laikams iššūkių meta pastatų automatika, padedanti prisitaikyti prie šiuolaikinio gyvenimo tempo ir lengvai adaptuojama prie individualių poreikių. Kaip kompensuoti natūralios šviesos stygių ir nugalėti rudėninį slogutį, pataria Vilniaus Antakalnio poliklinikos psichologė Rita Keževičienė ir automatizuotų namų valdymo sistemų mokymo bei techninės priežiūros centro „Jung Vilnius“ direktorius Raimundas Skurdenis.

„Jung Vilnius“ direktorius Raimundas Skurdenis

Kada biologinis laikrodis veikia „kaip užsuktas“?

Pasak psichologės, šviesa – ypač svarbus išorinis faktorius, reguliuojantis mūsų smegenyse „tikslintį“ vidinį laikrodį. Pastarasis kontroliuoja daugybės kūne vykstančių procesų paros ir sezoninius ritmus, tiesiogiai susijusius su žmogaus savijauta. „Vidinis laikrodis reguliuoja dienos aktyvumui svarbius cirkadinius ritmus, pvz., budrumą, mieguistumą, nuotaiką, darbingumą, nuovargį. Budrumui ir miegui didelės reikšmės turi ir hormonai, kurie taip pat suaktyvėja pagal paros laiką“, – paaiškino R. Keževičienė.

R. Skurdenis pastebėjo, kad mūsų dienomis dėl natūralios šviesos stokos kylančias problemas namuose, darbovietėse ar kitose visuomeninėse patalpose gana efektyviai sprendžia šiuolaikinės apšvietimo sistemos ir jas valdanti pastatų automatika. Pasak jo, tamsiuoju ir šaltuoju metų laiku tinkamai sureguliuotas apšvietimas gali šiek tiek reguliuoti „žiemos miegui“ mus ruošiančio biologinio laikrodžio režimus. Nebent, žinoma, galime sau leisti keltis ir būti aktyviems tik sulig šviesa, o biuro duris uždaryti sulig popiet įsiplieskiančiais gatvių žibintais.

Protinga šviesa ne įsijungia, o įsilieja

„Automatikos valdomame būste, siekiant kuo efektyviau išnaudoti natūralius šviesos išteklius, šalia langų įrengiami jutikliai, kurie reaguoja į šviesos pokyčius už lango ir atitinkamai „matuoja“ šviesos kiekį patalpoje. Apšvietimas prie pamažu mažėjančios dienos šviesos lauke taip pat prisitaiko laipsniškai, t. y. pamažu stiprėja, papildydamas natūralų apšvietimą dirbtiniu. Taigi, skirtingai nei įprasti šviestuvai, išmanioji šviesa visu pajėgumu įsijungia tik užslinkus aklinai tamsai, – pasakojo R.

Tinkamas apšvietimas padeda žvaliai pradėti dieną

Psichologė Rita Keževičienė
„Jung Vilnius“ archyvo nuotr.

Skurdenis. – Tai ir ekonomiška, nes, kol nereikia, šviestuvai neveikia visu 100 proc. Ir kartu tai – technikų ir gydytojų pasiektas aukščiausias subtilumo laipsnis, nes įlieti dirbtinės šviesos srautą į natūralų taip, kad nesupyktų nei mūsų akis, nei galva ar vestibuliarinis aparatas nėra taip paprasta. Kai apšvietimas efektyviai reguliuojamas, žmonės ne tik kad nepajaučia diskomforto dėl sutrumpėjusio šviesiojo paros laiko – tinkamai sureguliuota šviesa patalpoms, pvz., namams, suteikia daugiau harmonijos, jaukumo, neša saugumo jausmą.“

Kuo čia dėtos žaliuzės?

Pastatų automatikos specialistai namus nuo šalčio ir nepageidaujamo žvilgsnių saugančias žaliuzes taip pat priskiria prie patalpų apšvietimo. Sureguliuotos pagal saulės kilimo ir leidimosi laiką, jos gali atsidaryti arba pasikelti sulig pirmais saulės spinduliais ir taip padėti atsibusti. „O suderinta prie paros laiko išmanioji namų sistema gali net atstoti žadintuvą ir kas rytą „sutartu“ laiku pažadinti, įjungdama šviesą ir pakeldama žaliuzes. Žinoma, taip reguliuojant sistemą pasitaiko atvejų, kad žmogus tokį „žadintuvą“ ir dar įsijungiantį radiją nusistato ne pagal taip, kaip gyvena, o kaip norėtų gyventi“, – galimus žaliuzių panaudojimo scenarijus ir atvejus iš gyvenimo vardijo R. Skurdenis.

Ar saulės šviesą kompensuos šviestuvai?

Psichologė atkreipia dėmesį į neabejotiną biologinio laikrodžio ryšį ir su natūraliu, ir su dirbtiniu apšvietimu. R. Keževičienės teigimu, būtent šviesa mūsų biologinį laikrodį suderina su aplinkos laiku: organizmas savaime prisitaiko prie į akis patenkančio šviesos kiekio ir ima funkcionuoti pagal 24 valandų trukmės šviesos ir tamsos ciklą, kuris proporcingai pasiskirsto pagal metų laiką. „Rytinė šviesa padeda sumažinti melatoniną, kitaip tariant, miego hormono kiekį organizme, ir žvaliai prabusti. Taip pat ryte padaugėja kortizolio, hormono, atsakingo už žmogaus aktyvumą. Panašiai organizmas reaguoja ir į metų laikų kaitą: kai anksčiau temsta, vyksta tam tikros hormoninės reakcijos, mažėja darbingumas. Kai mažiau saulės, daugiau žmonių apima depresinė nuotaika. Šiuo laikotarpiu ypač svarbų vaidmenį atlieka tinkamas patalpų apšvietimas, kuris gali bent kažkiek kompensuoti saulės šviesos trūkumą ir palaikyti gerą savijautą“, – pasakojo R. Keževičienė.

Žmogaus savijautai įtakos turi ir šviesos atspalviai. Anot R. Skurdenio, šilti ir šalti šviesos atspalviai žmogų veikia skirtingai, todėl galimos skirtingos apšvietimo programos, parenkamos pagal apšvietimo poreikį konkrečiu paros metu ar net patalpų paskirtį. „Tokia tendencija jau įsitvirtino šiuolaikiniuose biurų kompleksuose, kur derinami skirtingi apšvietimo scenarijai. Pavyzdžiui, darbo metu šviesa būna šiek tiek ryškesnė ir šaltesnė, skatinanti produktyvumą, o per poilsio pertraukėlę apšvietimas sušvelnėja – galima greičiau atsipalaiduoti, pailsėti. Natūralu, kad žmogus geriausiai jaučiasi dienos šviesoje, todėl automatizuota apšvietimo kontrolė padeda sukurti nors ir dirbtinį,

tačiau saulės šviesai itin artimą apšvietimą“, – sakė „Jung Vilnius“ vadovas.

Ruošiatės miegui? Išjunkite televizorių

Šviesos terapijos metodą dar 1971 m. medicinoje pradėjo taikyti amerikiečiai. Iki mūsų dienų šiuo metodu gydoma sezoninė depresija, miego sutrikimai, profilaktiškai stiprinama žmogaus imuninė sistema ir gerinami medžiagų apykaitos procesai. Norint naudotis dirbtinės šviesos privalumais, reikia žinių, nes jų neturint savo biologinį laikrodį galima net išvesti iš rikiuotės. Pavyzdžiui, per didelis apšvietimo intensyvumas gali savijautą pabloginti. Jei vakare kambariulyje dega ryški šviesa, slopinamas miego hormonas melatoninas, padedantis pasiruošti miego ciklui ir atsipalaiduoti. Sutrikus šio hormono pusiausvyrai organizme, gali išsiderinti žmogaus vidinis laikrodis, padidėja rizika susirgti depresija, kyla kiti sveikatos sutrikimai. Psichologė paaiškino, kad panašų žalingą poveikį turi ir vadinamoji mėlyna šviesa, kurią skleidžia televizorių, kompiuterių ekranai, telefonai. *Parengė „Vip-communications.lt“ ryšių su visuomene projektų vadovė Elena Dumpienė*

Pirmojo lietuvių literatūros istoriografo
Gotfrydo Ostermejerio
300-osios gimimo metinės – dailės kūrinuose

Seimo II rūmų parodų galerijoje pristatyta grafikos kūrinių paroda „Lietuviškosios istorijos takais“, skirta pirmojo lietuvių literatūros istoriografo ir filologo Gotfrydo Ostermejerio 300-osioms gimimo metinėms paminėti. Gotfrydas Ostermejeris laikomas vienu iš pirmųjų lietuvių knygotyrininkų. Jis atkreipė dėmesį į lietuvių kalbos istorijos ypatybes, parašė nemažai svarbių lietuvių lingvistikos veikalų. G. Ostermejeris 56 metus gyveno mažojoje Lietuvoje – Karaliaučiaus krašte, Trempuose (sovietinio okupacinio režimo pervardintuose į Novostrojevą). 48 metus kunigavo šios parapijos bažnyčioje.

Šios asmenybės svarba Lietuvos kultūrai paskatino surengti kilnojamųjų parodų ciklą „Lietuviškosios istorijos takais“. Bendradarbiaujant su Lietuvos Respublikos generaliniu konsulatu, veikiančiu Kaliningrade, ši

paroda jau buvo eksponuota Kaliningrado apskrities istorijos-dailės muziejuje, M. Tėniševos dailės mokykloje Černiakovskyje, A. M. Ivanovo istorijos muziejuje Guseve. Lietuvos dailininkų sąjunga parengė žymių Lietuvos dailininkų – Alfonso Čepausko, Broniaus Leonavičiaus ir Alfonso Žviliaus – grafikos kūrinių kolekciją, atspindinčią liuanistikos ir istorijos svarbą, puoselejančią lietuviybę. Eksponuojamų autorių kūryba yra svarbi Lietuvos dailės istorijos dalis, atspindinti tiek tautinį identitetą, tiek istorinį kontekstą XX–XXI a. mene. Paroda veiks iki lapkričio 7 d. Įėjimas – laisvas. *Redakcijos pastaba: išsamus dr. Algirdo Matulevičiaus straipsnis, apžvelgiantis Gotfrydo Ostermejerio veiklą, buvo išspausdintas „Mokslo Lietuvoje“ šių metų Nr. 16 (571). Parengta pagal LR Seimo Ryšių su visuomene skyriaus pranešimą*

Kaune veikė „Silicio slėnio“ atitikmuo

Kauno technologijos universiteto profesorius, Lietuvos Mokslų akademijos akademiko, habil. dr. Kazimiero Ragulskio sukurta precizinės vibromechanikos ir vibrotechnikos mokslinė mokykla pelnė pasaulinį pripažinimą. Jo įkurtas mokslo centras „Vibrotechnika“ šiandien būtų vadinamas garsiojo JAV Silicio slėnio atitikmeniu. Jubiliejaus proga KTU muziejus parengė virtualią parodą „Kazimieras Ragulskis – vibrotechnikos mokslo Lietuvoje pradininkas“, kuri atskleidžia šio žymaus mokslininko gyvenimo kelią. Parodoje panaudotos fotografijos iš akademiko šeimos archyvo ir KTU muziejaus fondų.

Vibrotechnikos mokslo mokyklos ištakas – 1963 m. Kauno politechnikos institute (dabar – KTU) įkurta laboratorija „Vibrotechnika“. K. Ragulskis važinėjo po įvairius mokslinio tyrimo institutus ir konstruktorių biurus, megzdamas mokslinius ryšius. Jų dėka užsakymų skaičius augo ir laboratorija tapo mokslo centru. Mokslininkas už žymius mokslo ir išradybos pasiekimus bei inovacijų kūrimą yra gavęs apie 100 įvairių premijų bei apdovanojimų. Kaip autorius ir bendraautoris jis parengė apie 500 mokslo publikacijų, 1750 išradimų ir patentų, sukūrė beveik 100 inovacijų, kaip mokslinis vadovas parengė apie 300 daktarų ir habilituotų daktarų.

Vieno iš prof. K. Ragulskio mokinių, KTU Mechatronikos instituto direktoriaus

prof. habil. dr. Vytauto Ostaševičiaus tvirtinimu, „Vibrotechnika“ to meto Sovietų Sąjungoje buvo tikslus to meto JAV „Silicio slėnio“ (angl. *Silicon Valley*) atitikmuo, nors toks palyginimas tuo metu būtų laikomas ne tik nepriimtinas, bet ir ideologiškai kenks-

Pirmieji pasaulyje pjezoelektriniai robotai sukurti Kauno politechnikos institute (dabar – KTU) 1980 m.

mingas. Paradoksas, bet Lietuva nė neįtarė turinti savąjį Kalifornijos slėnį Kaune, kur aktualiausias technikos mokslo problemas sėkmingai sprendė „Vibrotechnika“ – aukštos kvalifikacijos mokslininkų ir inžinierių susivienijimas.

Lietuvai atkūrus nepriklausomybę ir subyrėjus Sovietų Sąjungai, „Vibrotechnika“ neteko užsakymų ir buvo likviduota.

Prof. Kazimieras Ragulskis skaito pranešimą konferencijoje (1979 m.)

Centre pradėtas precizinės mikromechatronikos dinaminėms sistemoms krypties tyrimus tęsė prof. Ramutis Petras Bansevicius, o rezonansinių vibracinių technologijų – V. Ostaševičius. Kai kurie mokslininkai sėkmingai dirba privačiame versle. Precizinės vibromechanikos ir vibrotechnikos mokslo pasiekimai buvo pritaikyti įvairiose srityse: mokslo įrenginiuose, mašinų ir

prietaisų pramonėje, aerokosminėje technikoje, laivyne, medicinoje, biologijoje ir net muzikoje.

Virtualią parodą „Kazimieras Ragulskis – vibrotechnikos mokslo Lietuvoje pradininkas“ galima pamatyti čia: <http://muziejus.ktu.lt/paroda/kazimieras-ragulskis-vibrotechnikos-mokslo-lietuvoje-pradininkas>

ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTERIJOS PRANEŠIMAI

■ Atkelta iš 2 p.

mažesnės nei ES vidurkis ir neatitinka sektoriaus svarbos, siekiant rezultatų pritaikymo rinkos poreikiams, ir mokslinių tyrimų kokybės. Tai menkina tiesioginių užsienio investicijų pritraukimo mastą ir strateginių Lietuvos universitetų bei mokslinių tyrimų institutų partnerystės tarptautinėje erdvėje galimybes.

Dėl nekonkurencingų atlyginimų mokslininko karjera Lietuvoje nėra patraukli, todėl dažnai gabus jaunimas jos Lietuvoje nesirenka. Siekiant didinti tarptautinį konkurencingumą, būtina rasti papildomų valstybės biudžeto išteklių investicijoms į mokslą: doktorantų stipendijoms, tyrėjų atlyginimams, įsitraukimui į tarptautinius mokslo tinklus, paramai atžalinėms įmonėms, įsteigtoms komercinti mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros rezultatams.

Švietimo ir mokslo ministerija ne kartą siūlė kelti mokslininkų atlyginimus, tačiau šie siūlymai iki šiol įgyvendinti nebuvo. Spalio 26 d. nagrinėjant valstybės biudžeto 2017 m. projektą, Seimo Švietimo, mokslo ir kultūros komitetas pritarė Švietimo ir mokslo ministerijos siūlymui mokslininkų atlyginimams papildomai skirti daugiau nei 6 mln. eurų. Ministerija tikisi, kad tokiam siūlymui pritaris ir Seimas.

Siekiant, kad valstybėje augtų moksliniais tyrimais ir eksperimentine plėtra grįstos inovacijos, reikia, kad šalyje būtų pakankamai mokslui imlaus verslo, turinčio atitinkamą žmogiškąjį ir finansinį kapitalą.

Šiuo metu tokio verslo pajėgumai Lietuvoje yra menki. Norint didinti mokslo ir verslo bendradarbiavimą, efektyviausias kelias – auginti Lietuvoje mokslui imlaus verslo sektorių. Todėl ypač svarbu skatinti studentus ir tyrėjus komercinti mokslo žinias, o universitetams ir mokslinių tyrimų institutams padėti ugdyti žinių ir technologijų perdavimo gebėjimus. Tai leistų ne tik suintensyvinti verslo investicijas į mokslinius tyrimus, bet ir generuoti tiesioginių užsienio investicijų pritraukimą. Atsirastų didesnės galimybės Lietuvos mokslo ir studijų institucijoms efektyviau vystyti strategines partnerystes, o tyrėjams rezultatyviau dalyvauti tarptautinėse mokslinių tyrimų programose.

Būtina didinti mokslininkų atlyginimus ir doktorantų stipendijas. Svarstant 2017 m. valstybės biudžetą Švietimo ir mokslo ministerija siūlo didinti mokslininkų atlyginimus ir doktorantų stipendijas. Šių metų birželio mėnesį ministerija buvo Vyriausybei pateikusi siūlymą nuo 2017 m. valstybiniuose mokslinių tyrimų institutuose dirbančių mokslininkų atlyginimų apatinės ribas didinti iki 702,9 euro. Šiuo metu mokslo darbuotojų ir tyrėjų apatinės atlyginimų ribos sudaro 468,6 euro, tad pakiltų 50 proc., o vyresniųjų mokslo darbuotojų – 553,8 euro, tad didėtų 27 proc. Tokiam mokslininkų algų kėlimui 2017 m. iš valstybės biudžeto būtų reikėję 3,09 mln. eurų.

Sprendimas kelti mokslininkų algas siūlytas siekiant subalansuoti mokslo ir studijų institucijų darbuotojų ir doktorantų atlyginimų bei stipendijų sistemą. 2015 m. padi-

dinus stipendijas doktorantams, atitinkamai turėtų augti ir jaunų mokslininkų algos, kad gabūs jaunuoliai būtų motyvuoti Lietuvoje įgyti mokslo laipsnį ir pradėti mokslininko karjerą. Nuo 2015 m. spalio mėnesio doktorantų stipendijos didėjo ketvirtadaliu: dabar pirmųjų metų doktorantai gauna 395,2 euro stipendiją, o vėlesniais studijų metais – 456 eurus.

Ministerijos manymu, doktorantų stipendijas reikėtų didinti ir toliau. Po pakėlimo stipendijos vis dar nesiekia neto vidutinio darbo užmokesčio (584,8 euro – 2015 m.). Tokia padėtis neskatina gabių ir ambicingų, magistro laipsnį įgijusių asmenų rinktis mokslininko karjerą, o tai kelia grėsmę per pastaruosius metus padarytų investicijų į mokslinių tyrimų infrastruktūrą prasingumui ir šalies konkurencingumui. Gegužės mėnesį ministerija siūlė nuo 2017 m. padidinti doktorantų stipendijas 20 proc.: pirmųjų metų doktorantų stipendijas – nuo 10,4 iki 12,5 BSI, antrųjų, trečiųjų ir ketvirtųjų metų doktorantams – nuo 12 iki 14,4 BSI. Projektui įgyvendinti 2017 m. iš valstybės biudžeto reikėtų skirti per 2 mln. eurų papildomų lėšų. Taip pat siūlyta vėlesniais metais, atsižvelgiant į šalies finansines galimybes, doktorantų stipendijas laipsniškai didinti taip, kad jos susilygintų su šalies neto vidutiniu darbo užmokesčiu.

Mokslinius tyrimus vykdančių mokslo ir studijų institucijų darbuotojų atlyginimai nebuvo didinami nuo 2008 m. *Parengta pagal Švietimo ir mokslo ministerijos Komunikacijos skyriaus pranešimus*

Visuomenė ir socialinės inovacijos

■ Atkelta iš 7 p.

throughout Europe). Projektą koordinuoja Berlyne esančio Gamtos mokslų muziejaus mokslo programos „Visuomenės įtrauktis į mokslą“ direktorė dr. Katrin Vohland. Jame dalyvauja įvairių mokslo kryptių tyrėjai iš daugiau kaip 30 valstybių. Per ketverius projekto įgyvendinimo metus bus tiriama visuomenės įtraukties poveikis socialiniams iššūkiams ir politikai, plėtojamas jos dalyvavimas, stiprinamas mokslo, kaip viešosios vertės, suvokimas.

Mykolo Romerio universitetas aktyviai įsitraukė į Visuomenės įtraukties skatinimo tyrimų darbo grupę, kuriai kartu su Londono universiteto (Jungtinė Karalystė) atstove dr. Artemis Skarladou vadovaus doc. dr. Loreta Tauginienė. Šios darbo grupės nariai analizuos savanoriškai projektuose dalyvaujančių asmenų motyvus ir poreikius, parengs visuomenės įtraukties tyrimų projektų rekomendacijas, apžvelgs savanorių dalyvavimo praktiką. Pirmasis projekto valdymo komiteto narių susitikimas įvyko rugsėjo 21 d. Briuselyje esančioje COST asociacijos būstinėje.

Lietuvos mokslo taryba į projekto veiklų valdymo komitetą paskyrė šiuos Lietuvos atstovus: pirmąją atstovę – doc. dr. Loreta Tauginienę (pavadojančiu atstovu – prof. dr. Alvydą Baležentį) iš Mykolo Romerio universiteto, antrąją atstovę – doc. dr. Eglę Butkevičienę (pavadojančiu atstovu – doc. dr. Eglę Vaidelytę) iš Kauno technologijos universiteto. Besidomintys šia tyrimų sritimi gali kreiptis elektroniniu paštu lotaugi@mrni.eu. Autorė yra MRU Politikos ir vadybos fakulteto Vadybos instituto docentė

Lietuvos archeologijos motina

Reginos Volkaitės-Kulikauskienės 100-mečiui paminėti

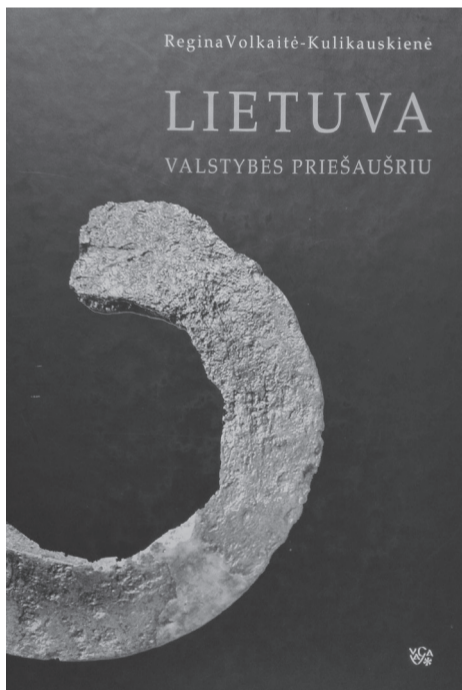
Loreta Glebavičiūtė

Pabaiga. Pradžia – Nr. 17 (572)

Senovės lietuvių rūbai ir papuošalai

Kita Reginos Volkaitės-Kulikauskienės interesų sritis – senovės lietuvių rūbai ir papuošalai. Ta tema paskelbta straipsnių ir monografija (1997). 1979 m. jos pastangomis išleistas pirmasis „Lietuvos archeologijos“ tomas. Regina kartu su R. Rimantiene parašė dvi knygas. Knygos „Senovės lietuvių papuošalai“ iliustracijose pateikti gražiausi papuošalai nuo neolito laikų iki pat XV–XVI a.

Šios knygos turėjo nemažai reikšmės dabartinio liaudies meno raidai, kuriant kostiumų eskizus įvairiems liaudies ansambliams, kopijuojant metalinius papuošalus. R. Volkaitė-Kulikauskienė senovės lietuvių rūbų tyrinėjimus paskelbė knygoje „Lietuviai IX–XII a.“. Ji mėgo rekonstruoti senovės rūbus, nors tai – labai sudėtingas darbas. Galimybę rekonstruoti viršutinius rūbus, su kuriais mirusysis būdavo laidojamas, suteikia gausūs žalvariniai papuošalai. Pagal jų išsidėstymą prie griaučių ir buvo bandoma atkurti rūbus. Vienas jos radinys – segė, kurios kopiją pagamino meistrai, tapo „prekės ženklų“ Reginos gyvenime. Ji puikuoja ant bukletų, kvietimų, knygos „Lietuvos archeologiniai paminklai ir jų tyrinėjimai“ viršelio.

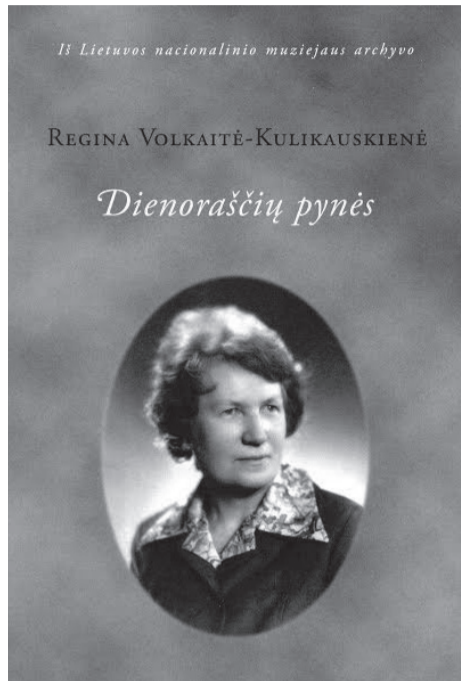

Reginos Volkaitės-Kulikauskienės knyga „Lietuva. Valstybės priešaušriu“

Asmenybės akcentai

Iš dienoraščių, laiškų ir artimųjų prisiminimų sudaryta knyga „Regina Volkaitė-Kulikauskienė. Dienoraščių „pynės“ leidžia suvokti archeologijos mokslui pasišventusią asmenybę. Regina svajojo parašyti savo biografiją, rašė dienoraščius: „Taip daug išgyventa ir kaip dažnai grįžtu į praeitį. Juk aš visą gyvenimą kovojau, kovojau su negaliomis, kurios mane lydėjo visą gyvenimą. Čia tai jau padėjo mano valia. Kovojau dėl darbo, su brutalia neteisybe, tik, o varge, ta kova buvo grynai vidinė, bet ji padėjo man pačiai susiimti ir kai ką padaryti, kai ką nuveikti, gal ir labai kuklius rezultatus palikti ateičiai.“

Kodėl archeologė nesiryžo pati rašyti biografijos? „Didelį mamos gyvenimo tarp-

Knyga „Dienoraščių pynės“

nį būtų galima apibūdinti dviem žodžiais – gyvenimas baimėje. Bėglinė meilė darbui, savo pasirinktai specialybei privertė ją slėpti daugelį savo gyvenimo faktų: ne tik bajorišką kilmę, dviejų brolių žūtis priežastis, dar vieno brolio, vėliau sesers emigraciją. Teko slėpti netgi patį brolių egzistavimo faktą. Ji norėjo tik tyrinėti Lietuvos praeitį, netroško postų ir labai kankindavosi, nors ir džiaugdavosi, kai už nuopelnus mokslui jai buvo suteikiami garbės vardai ir laipsniai. Todėl daugelis vaikystės ir jaunystės prisiminimų šeimoje buvo tabu. Giminės taip pat tylėjo. Tik vėliau pradėjo ryškėti kai kurie faktai iš šeimos gyvenimo“, – rašo duktė Raimonda knygoje.

Dienoraščiuose mokslininkė užsiminė apie visą gyvenimą lydėjusią dvasinę atmosferą sovietinėje Lietuvoje: „Mano pečius spaudžia melas, kuriuo aš gyniausi visus penkis dešimtmečius pildydama anketas. O jų reikėjo visur: ir darbe, ir kelionėje, ir net kasdieniame gyvenime. Argi aš būčiau galėjusi dirbti, jei į klausimus, liečiančius mano šeimą, būčiau atsakinėjusi taip, kaip buvo iš tiesų. Gelbėjo melas. Mano anketa, tiksliau, atsakymai buvo „idealūs“: „užsienyje giminių neturiu“, „represuotų nebuvo“ ir t. t.“

R. Volkaitė-Kulikauskienė gyveno sunkiu laikotarpiu. Knygoje yra istorija apie tai, kaip ji gimė dukrą Raimondą Kaune. Naktį gimdyves prikėlė oro pavojaus signalas. Sovietiniai lėktuvai bombardavo Kauną. Ligoninėje kilo baisus sąmyšis. Moteris suvarė į rūsį: vienos gimdė, kitas kamavo gimdymo skausmai. Sprogmuo pataikė į ligoninę. Kūdikiai buvo palikti kūdikių kambaryje. Kai kurios moterys šaukė, reikalavo savo kūdikių. Trūko vamzdžiai, į rūsį skverbėsi vanduo, byrėjo langų stiklai, o moterys buvo paklaikusios dėl savo Dievo valiai paliktų kūdikių. Ankstyvą rytą, atšaukus oro pavojų, paaiškėjo, kad sprogmuo kliudė tik vieną ligoninės sparną, kuriame nebuvo kūdikių. Tai buvo stebuklas. Apgriautoje ligoninėje kūdikių kambarys liko nepalietas. Regina su dukrele turėjo vykti namo, tačiau nebuvo kam parvežti. Drabužiai liko namie, vilkėjo tik chalatu. Nenuėisi pėstute su kūdikiu iki Žaliakalnio. Pavyko prisiskambinti į

profesoriaus Konstantino Jablonskio butą – pagelbėjo jo duktė Rimutė su mama.

Arcitektė labai daug dirbo. Ruošėsi paskaitoms, nes dėstė archeologiją Vilniaus universitete. Nuo 1949 m. buvo Archeologijos ir etnografijos skyriaus vedėja, rengėsi ginti daktaro disertaciją. Tuomet dienoraščiuose rašė: „Darbas, darbas, ir darbas. Tai yra vienintelis mano išganymas. Mano geriausias draugas, kuris nuramina mane, priverčia pamiršti visas negandas ir gydo sužeistą sielą.“ Mokslinį darbą dirbo nesustodama ne tik prie rašomojo stalo, bet ir gulėdama lovoje, ligoninės ar sanatorijos palatoje. Dideli darbo krūviai, ekspedicijos pasiglemžė jos sveikatą.

R. Volkaitės-Kulikauskienės sielą sužeidė kūdikio netektis. Duktė Raimonda knygoje aprašo, kaip naktį greitoji išvežė kraujais plūstančią be sąmonės kūdikio besilaukiančią mamą. Tik šeimos draugo gydytojo dėka ji liko gyva, nors keturis mėnesius išgulėjo ant patalo dėl komplikacijų. „Prisimenu mažą karstelį namuose, raudantį tėtį ir mudviejų abiejų, nešinių karsteliu, kelionę į kapines. Mama jose niekada neapsilankė. Nuo tos dienos ji visiems laikams atsiribojo ir nutolo nuo mudviejų“, – pasakoja knygoje Raimonda. Tik daug vėliau archeologė aprašė savo išgyvenimus, kai po persileidimo teko ilgai gulėti ligoninėje ir matyti, kaip kūdikius atnešdavo laimingoms mamoms.

Svečių namuose būdavo retai, nes R. Volkaitė-Kulikauskienė neturėjo daug draugų. Ji labai rinkosi, su kuo bendrauti, vengdavo naujų pažinčių. Bendravo su archeologais iš Latvijos, Maskvos, tuometinio Leningrado (dabar – Sankt Peterburgo). Buvo reikli studentams, nesuprato, kaip galima švaisyti laiką malonumams. „Visais laikais tarp manęs ir studentų būdavo tam tikras atstumas, kažkokia riba, kurios aš nemokėdavau peržengti. Gal jie mane gerbė, bet turbūt nemėgo“, – rašė savo dienoraščiuose.

Norint išvykti į tarptautinius kongresus, sovietų laikais reikėdavo pereiti didžiausius tikrinimus. Anketose reikėjo nurodyti visus gimines, jų gimimo, mirties datas ir laidojimo vietas. Pirmą kartą 1965 m. R. Volkaitė-Kulikauskienė išvyko į Varšuvą, kitais – į Prahą su SSRS delegacija. 1969 m. su kultūros darbuotojų delegacija apsilankė JAV, kur susitiko su savo buvusiu profesoriumi Jonu Puzinu. Jis ilgėjosi Lietuvos ir archeologo darbo, kurio Amerikoje dirbti jam jau neteko. Jautėsi kolegų neįvertintas. Mokiniai profesoriaus tikrai nepamiršo, tačiau negalėjo cituoti ir remtis juo, nes profesorius buvo laikomas „buržuaziniu“ archeologu. Nors archeologija – labai neideologinis mokslas, bet ir tai kišo pagalius į ratus, leidžiant archeologų darbus.

R. Volkaitė-Kulikauskienė vargino prastėjanti sveikata, intrigos, susiskaldymas darbe, kai kurių kolegų priešiškus. Sulaukusi 70-ies, išėjo į pensiją. Kaip Mokslų akademijos narei korespondentei, jai buvo paskirta antrojo laipsnio valstybinė premija. Jubiliejui pasirodė ir ilgai laukta knyga „Lietuvių etnogeneze“.

Išėjusi į pensiją, R. Volkaitė-Kulikauskienė domėjosi ne tik archeologija, bet ir politika, Sąjūdžiu. Nykstant geležinei uždangai, Lietuvoje pradėjo lankytis vis daugiau į Vakarus pasitraukusių žmonių. Atvykdavo buvusios draugės ir kolegės, su kuriomis nesimatė bene pusę amžiaus. „Koks liūdnas

buvo vaizdas – matyti klasės drauges, tokias senutes. Visa savo esybė pajutau, koks negailestingas laikas, ir turiu pripažinti, kad vietoje džiaugsmo buvo be galo liūdna“, – rašė dienoraštyje.

2005 m. – artėjančio devyniasdešimtojo gimtadienio proga Reginai Volkaitėi-Kulikauskienėi buvo įteiktas Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino ordino Karininko kryžius. Iki pat mirties su dukra tvarkė rankraščius, ruošėsi visą turimą medžiagą perduoti į Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekos fondą. Mirė 2007 m. Abu archeologai Kulikauskai palaidoti Vilniuje, Antakalnio kapinių Menininkų kalnelyje, netoli nuo savo namų Antakalnyje.

Naujų darbų sutiktuvės

Spalio 21 d. LMA Vrublevskių bibliotekoje įvyko Tėvynės pažinimo draugijos renginys, skirtas Irenai Vyšniauskaitėi-Šuminienei ir Juozui Elekšui. Dalyviai susipažino su naujais šių kūrėjų darbais, tarp kurių ir naujos Juozo Elekšio knygos „Mėnesių darbai ir papročiai“ sutiktuvės. Juozas Elekšis laiške „Mokslo Lietuvos“ redakcijai pažymėjo, kad dvidešimt trečiąją knygą išleido paskatintas draugų, kurie paragino jį 85-ąjį gimtadienį paminėti platesniame rate. „Surinkau eilėraščius apie mėnesių darbus ir papročius, įdėjau ir kupletus iš baigiamos kurti operetės, nes jų turinys – taip pat apie papročius ir tėvynės grožį. Dailininkas Vladas Lisaitis, su kuriuo kadaise žaidėme stalo tenisą, padovanojo keletą paveikslų ir prisakė juos panaudoti viršeliuose.“

Knygos autorius 1990–1998 m. dirbo „Mokslo Lietuvos“ redakcijoje. Jis prisimena, kaip kelis metus savo automobiliu važinėjo į Ukmergės spaustuvę, kurioje tuo metu buvo spausdinamas mokslininkų laikraštis, platino jį mokslo institutuose, rūpinosi popieriaus parvežimu ir, aišku, rengė jo straipsnius.

Autorius su naująja knyga. Autoriaus asmeninio archyvo nuotr.

Žmogus, kurį gera prisiminti

Dr. Birutė Šilėnienė

Spalio pradžioje Lietuvos edukologų bendruomenę pasiekė liūdna žinia – baigdamas 86-uosius metus netikėtai mirė buvęs Šiaulių pedagoginio instituto (dabar – Šiaulių universiteto) dėstytojas, docentas Juozas Kašys. Tai išgirdus atmintyje šmėstelėjo Ž. P. Sartro žodžiai: „Kiekvienas žmogus miršta pernelg anksti arba pernelg vėlai – ir vis dėlto visas jo gyvenimas tą momentą baigiasi, po juo rūpestingai nubrėžiamas brūkšny, ir prasideda rezultatų suvedimas.“ Yra daug gerų žodžių, bet mes taip ir išeiname iš šeimos, iš namų, iš gyvenimo, jų nepasakę vieni kitiems... Taigi ir šie prisiminimai apie J. Kašį taip pat pavėluoti, bet geriau vėliau, negu niekada...

Su J. Kašiu likimas suvedė 1987 m., kai jis pakvietė į svečius. Aišku, buvau labai nustebusi, nes anksčiau neteko su juo susidurti. Žinojau, kad yra toks dėstytojas, tačiau studijų metais jis man nieko nedėstė. Iki aspirantūros taip pat tik prasilenkdavome koridoriuose, ir štai – kvietimas į svečius. Kol bandžiau susigaudyti, gal mane su kuo nors supainiojo, docentas paėmė už rankos ir paaiškino: „Jūs neseniai grįžote iš aspirantūros, o aš vadovauju pedagogikos būreliui. Labai norėčiau, kad mūsų studentams papasakotumėte apie jaunų mokslininkų veiklą: kaip mokėtės aspirantūroje, kaip rašėte disertaciją.“

Gal dabar kam pasirodys keista, kad studentų būrelis susirinkimas buvo organizuotas dėstytojo namuose, tačiau tais laikais studentų ir dėstytojų santykiai buvo daug šiltesni. O ką jau kalbėti apie docentą, kuris visada mokėdavo sudominti studentus neeiliniais renginiais, netikėtais svečiais. Tą vakarą kukliuose, bet su meile prižiūrimuose Irutos ir Juozo Kašių namuose gardžiai kvėpėjo jo žmonos paruošta arbata, o tarp rimtų šnekų apie mokslinį darbą skambėjo

Doc. Juozas Kašys jo gimtadienio šventėje

dar vienos viešnios – smuikininkės Marijos Streikutės – virkdomo smuiko melodijos. Iš studentų ir dėstytojo tarpusavio santykių matėsi, kad jie puikiai vieni kitus pažįsta ir sutaria, gali pasikalbėti ne tik mokslo ir studijų klausimais, bet ir paprašyti gyvenimiško patarimo.

Nuo 1993 iki 1996 m., kol docentas išėjo į pensiją, bendravome tiesiogiai – buvome tos pačios katedros dėstytojai. Taip jau susiklostė gyvenimas, kad teko persikvalifikuoti ir ateiti į tuometinę Pedagogikos katedrą su gausiu, gražiai susigyvenusiu kolektyvu, turinčiu savas tradicijas. Besiruošdama naujiems dalykams, visada gaudavau vertingų docento patarimų. O kai jis susiruošė išeiti į pensiją, man pasiūlė dėstyti pedagogikos istoriją. Dar net nespėjus suabejoti, kad gal nepajėgsiu taip greitai pasiruošti, docentas labai nuoširdžiai pasiūlė pagalbą ir atidavė man didžiulį savo surinktą medžiagą rinkinių įvairiomis temomis. Tai nebuvo gatavi paskaitų konspektai, bet iš šios medžiagos galėjau tuoj pat pradėti rengti savo paskaitas. Jau tada nustebino J. Kašio kruopštumas – kiek straipsnių, žinučių ir nuotraukų pririnkta iš lietuviškos periodikos, kaip atidžiai jis dirbo prie tų straipsnių, parašėte įrašydamas savo pastabas ir retorinius klausimus, kuriuos,

matyt, panaudodavo paskaitose, įtraukdamas į diskusijas studentus.

Atmintyje ilgai išliks ir vienas iš paskutinių susitikimų su docentu, kai 1996 m. spalio pradžioje grupė Edukologijos katedros darbuotojų susiorganizavo ir nuvyko pasveikinti Juozą Kašį 66-ojo gimtadienio proga. Docentas buvo ką tik išėjęs į pensiją, ryšys su visais katedros darbuotojais dar buvo labai stiprus, o ir ekonominė universiteto situacija buvo daug geresnė – gavo universiteto mikroautobusą ir į Kamšus (Marijampolės r.) nuvyko visas pulkas jo kolegų iš tuometinės Pedagogikos katedros ir profesorius Aloyzas Gudavičius.

Bendraudant su kolegomis. Autorės asmeninio archyvo nuotr.

Didžiulis senoviškas medinis namas su daugybe kambarių, plytomis išmūrytas skliautuotas rūsysis, galukiemyje vingiuojantis upelis, gražiai sutvarkyta aplinka ir nepaprastai gražios apylinkės – visa tai rodė ir begalinį docento ryšį su jį supančia aplinka. Jis tarytum spinduliavo laime, energija, viskuo džiaugėsi, kaip mažas vaikas, ir jau kūrė planus ateičiai.

Ši išvyka jo gimtadienio proga mums tapo didele ir turininga kultūrine bei informacine švente. Kadangi ji sutapo su Mokytojo diena, kitą dieną docentas mums organizavo susitikimą su Marijampolės ko-

legijos Pedagogikos fakulteto dėstytojais. Jo metu nuoširdžiai pabendravome ir aptarėme bendradarbiavimo klausimus. Pagyvenę vos keletą mėnesių Kamšuose, J. Kašys jau buvo spėjęs užmegzti ryšius su tuometinės žemės ūkio bendrovės „Žalsvelė“ pirmininku ir mums organizavo puikią ekskursiją į šią bendrovę. Be to, mus nuvežė į carinės Rusijos laikų mokytojo A. Botyriaus tėviškę, kurioje 1871 m. gyveno ir rinko lietuviškas dainas bei tautosaką žymus rusų kalbininkas Filipas Fortunatovas, nuo 1878 m. Rusijos universitetuose dėstęs lietuvių kalbą. Docento domėjimasis kraštotyra, apylinkių šviesuoliais vėliau išsiliejo į istoriografinę apybraižą „Kamšų kaimo istorija: Lietuvos kaimo praeitis, dabartis“ (2000–2002).

Prieš metus paskambinome Juozui Kašiu ir pakvietėme į paminklo Šiaulių krašto pedagogui Jonui Murkai atidengimą. Docentas kaip visada kalbėjo labai emocionaliai, prisiminė visus buvusius kolegas ir klausinėjo apie juos, tačiau, pasiskundęs, kad tai per ilgą kelionę, į paminklo atidengimą neatvyko.

Kai šiemet universiteto fojė ant stalelio buvo pastatyta docento Juozo Kašio nuotrauka ir uždegtas žvakelė, studentai tik stabtelėdavo, paskaitydavo apie jį ir nueidavo. Jiems jau nieko nesakė nei jo pavardė, nei darbai. Šiandienėi jaunajai kartai, deja, neįdomūs vyresniosios kartos mokslininkų darbai, ji neskaito jų, nes net bakaluro darbuose pacituoti gali tik neseniai publikuotus darbus. Taigi, vyresniosios kartos atstovų atminimas lieka tik mūsų – 50-mečių–60-mečių – širdyse. Taip ir norisi pakartoti evangelikų liuteronų bažnyčios kunigo Arvydo Malinausko žodžius: „Paskubėkime būti geri vieni kitiems, kol dar esame kartu. Nepagailėkime gero žodžio, neatidėliokime jo nekrologams ir gaudžioms kalboms prie gedulingų pietų stalo.“ Nesuspėjome to padaryti. Gaila... Autorė yra Šiaulių universiteto Edukologijos ir psichologijos katedros lektorė. ■

NAUJOS KNYGOS

Eugenijaus Jovaišos monografija „Aisčiai. Lietuvių ir Lietuvos pradžia“

Spalio 21 d. pilnutėlėje Lietuvos mokslų akademijos konferencijų salėje archeologas, akademikas, humanitarinių mokslų daktaras, Lietuvos edukologijos universiteto profesorius, Istorijos fakulteto dekanas Eugenijus Jovaiša pristatė trečią trilogijos „Aisčiai“ dalį – monografiją „Aisčiai. Lietuvių ir Lietuvos pradžia“. Knygos pristatyme dalyvavo autorius ir LEU leidyklos direktorius Jonas Balčiūnas, akademikė, specialioji redaktorė Grasilda Blažienė, make-tuotoja Rasa Labutienė, dizainerė Džiuginta Lukšytė, dailininkė Laima Tubelytė-Kriukelienė. Renginiui vadovavo archeologas doc. dr. Gintautas Zabiela.

E. Jovaišą šią knygą skyrė Lietuvos Nepriklausomybės Akto signatarams Romualdai Ozolui ir Algirdui Patackui. Autorius teigė, kad knyga „Aisčiai. Lietuvių ir Lietuvos pradžia“ skirta plačiajai visuomenei. „Į ją įtraukti ankstesni tyrinėjimai, kuriuos gilina ir mano naujausių tyrinėjimų apžvalgos“, – sakė E. Jovaiša.

Trilogijos „Aisčiai“ pirmoji knyga „Kilmė“ pasirodė 2012 m., antroji dalis „Aisčiai. Raida“ išleista 2014 m. Šaltinis: www.alkas.lt, 2016 10 22

Monografijos autorius – akademikas Eugenijus Jovaiša

Pasveikinti monografijos autorių atvyko Kovo 11-osios signatarų klubo prezidentė Birutė Vaišytė. Jono Vaiškūno nuotr.

Autorių sveikina politikas Ramūnas Karbauskis

Kvietimas dalyvauti

7-oji mokslinė-praktinė konferencija „Lietuvos kaimo vietovių konkurencingumo stiprinimas: geroji patirtis“ vyks 2016 m. lapkričio 11 d. Aleksandro Stulginskio universitete, III rūmų 604 auditorijoje (Universiteto g. 10, Akademija, Kauno rajonas). Konferencijos pradžia – 10.00 val.

ĮVAIRENYBĖS

Britų mokslininkai pabandė atkurti Europos kalbų pramotę ir išgirdo lietuviškus žodžius

Mokslininkai iš Kembridžo ir Oksfordo universitetų pabandė atkurti, kaip skambėjo prieš 8 tūkst. metų gyvavusi indoeuropiečių prokalbė, tapusi daugiau negu 440 šiuolaikinių kalbų motina. Pasitelkus šiuolaikines technologijas, kompiuteris simulavo seniai išnykusios ir nepalikusios jokių rašytinių šaltinių kalbos garsus. Lietuviams šios kalbos žodžiai turi būti labiausiai suprantami.

Tapusi visų šiuolaikinių Europos kalbų motina, ji atsirado kažkur stepėse į šiaurę nuo Kaspijos jūros ir gyvavo 6000–3500 m. pr. Kristų.

Angliškas žodis „one“ virto „oinos“ (taip garsą užrašė britai; lietuvis gana aiškiai čia išgirs „viens“). „Four“ virto „ketvoses“. Labai jau aiškiai girdime „trys“, „duo“, „dešim“, „penki“... Būtent taip skamba dabartiniai anglų kalbos skaičiai, kai kompiuteris juos ištauria senąja kalba. Parengta pagal JAV gyvenančio inž. Vytauto Šliūpo pranešimą

BALTIJOS UNIVERSITETŲ PROGRAMOS 25-METIS

Burlaivis „Fryderyk Chopin“, naudojamas Baltijos universitetų programos ekspedicijoms

Spalio 24–25 d. Lenkijoje, Rogove, Varšuvos gyvybės mokslų universitetui priklausančiame didaktikos ir mokslinių tyrimų centre iškilmingai paminėtas Baltijos universitetų programos (BUP) 25-metis. Šios programos kuratorius yra Švedijos Uppsalos universitetas. Jame jau trečią dešimtmetį yra įsikūręs BUP sekretoriatas, čia rengiama programos strategija, organizuojami svarbiausi mokslo renginiai, seminarai programoje dalyvaujantiems dėstytojams, užsiėmimai įvairių specialybių studentams darnios regionų raidos, gamtos saugos, demokratijos plėtros ir kitais aktualiaisiais Europai klausimais. Jubiliejinių iškilmių svečiai, atstovaujantys universitetams, veikiančioms Baltijos regiono valstybėse, ir šį kartą rado įtemptai dirbančius dėstytojų kursų dalyvius, nagrinėjančius temą „Aukštojo mokslo dalyvavimas, pasitinkant tiek vietinius, tiek globaliuosius iššūkius“. Buvo svarstoma, kaip iš milžiniško informacijos srauto atrinkti žinias, kurias būtina įtraukti į studijų programas, kaip ugdyti būsimųjų specialistų kompetencijas, panaudojant probleminį mo-

Baltijos universitetų programos sekretoriatas. Prof. Lars Ryden – antras iš dešinės

kymą ir tarpdisciplininį požiūrį. Daugiausia dėmesio buvo skirta klimato kaitai.

Jubiliejaus iškilmių vakare pranešimą „Baltijos universitetų programos tinklo veiklos apžvalga: praeitis, dabartis ir ateitis“, palydėtą gausiais nuotraukų rinkiniais ir vaizdo siužetais, perskaitė BUP centro direktoriaus pareigas einantis Uppsalos universiteto profesorius Lars Ryden. Jis akcentavo, kad Baltijos universitetų programa tapo vienu iš didžiausių akademinio tinklo, kurio tikslas – stiprinti 225 universitetų tarpusavio sąveiką ir jų ryšius su visuomene. Tinklas rengia universitetų rektorių ir kitų vadovų simpoziumus, atskirų programos dalių tyrimų planų parengimo ir rezultatų apibendrinimo konferencijas, seminarus ir kursus dėstytojams ir studentams, kurių kasmet įtraukiama per 10 tūkstančių.

Baltijos universitetų programoje dalyvauja tiek klasikiniai, tiek specializuoti (technologijos, kultūros ir meno, ekonomikos, edukologijos ir kt.) universitetai. Šalia valstybių, tiesiogiai besiribojančių su Baltijos jūra, joje atstovaujama ir Baltarusijos, Čekijos, Slovakijos ir Ukrainos universitetams. Per 25-erius metus šio akademinio tinklo dalyvių skaičius jau perkopė pusantro tūkstančio. Nors dauguma tyrimo programų siejamos

aktualiausias gamtos saugos ir klimato kaitos programas, padeda daug geriau pažinti skirtingų regiono valstybių tikrovę, moko suprasti skirtingus požiūrius ir jų kilmę, praplečia įprastinių studijų dalykų metu gautų žinių bagažą, o pasitaikantys ekstremalūs išgyvenimai grūdina charakterį, išryškina neeilinius gebėjimus, apie kurių egzistavimą patys išvykų dalyviai iki tol net neįtarė.

BUP yra ypač imli naujoms mokslo ir jo sklaidos idėjoms, tinklo narių iniciatyvoms bei sumanymams. Pastaruoju metu vis labiau suvokiama, kad ekonominę Vakarų ir Rytų Europos valstybių atotrūkį lemia tiek istorinės aplinkybės, tiek labai ryški skirtingiems politiniams blokams priklausiusių valstybių ir jų visuomenių specifika. Galima

Baltijos universitetų programos renginys Kaune. Antras iš dešinės – KTU Aplinkosaugos technologijos katedros vedėjas prof. Linas Kliučininkas

su aplinkosauga, tačiau ir humanitarinių bei socialinių mokslų tyrimams skiriama nemažai dėmesio.

Didžiausi tinklo veiklos rėmėjai yra Švedijos vyriausybė ir Uppsalos universitetas, Šiaurės šalių ministrų taryba, kelios Europos Sąjungos programos bei kitos Skandinavijos šalys. Savo įnašais prisideda ir tinklo nariai, inicijuojantys specializuotas tyrimų programas arba jose dalyvaujantys. Per 25 metus BUP renginiai vyko Švedijoje ir Lenkijoje, Rusijoje ir Baltijos valstybėse. Pranešėjas vaizdžiai pasakojo apie renginius, vykusius Kaune ir Jelgavoje, Sankt Peterburge ir Tartu bei kituose Baltijos jūros regiono miestuose. Iškilmių dalyviai labai susidomėję vartė BUP leidinius, kuriuose nagrinėjama šio regiono gyventojų struktūra ir vėliausi jos pokyčiai, žemėvalda, nuo didžiųjų pramonės centrų nutolusių vietovių ekonominės pažangos galimybės.

Labai daug išpūdžių tiek dėstytojams, tiek ir studentams suteikia kasmet organizuojamos išvykos burlaiviu „Fryderyk Chopin“. Ši studijų programa, orientuota į

labai nuoširdžiai tikėti, kaip svarbu mokytis iš didžiausių gyventojų gerovę pasiekusių Vakarų valstybių, tačiau bandymas tiesmukiškai diegti jų patirtį buvusiose sovietinio bloko šalyse anaipol ne visada duoda tokius rezultatus, kokių tikimasi.

Per daug skirtinga net tos pačios kartos gyventojų patirtis, jų vertybinės orientacijos ir veiklos modeliai. Neretai gana iškilūs Vakarų valstybių mokslininkai ir visuomenės veikėjai, lyg ir žinantys apie sovietinį laikotarpį, labai paviršutiniškai suvokia giluminę sovietizmo esmę, ano laikotarpio įtaką net ir dabartinės jaunosios kartos pasaulėžiūrai, profesijų ir verslo modelių pasirinkimui, jų politinei orientacijai. Dabar jau vis geriau suprantama, kad labai sudėtinga Baltijos valstybių patirtis turi būti giliai ir visapusiškai suvokiama Vakarų visuomenėse. Tai leidžia į BUP įtraukti temas, kurios iki šiol visai nebuvo nagrinėjamos ES universitetuose. Tačiau raginimai suvienodinti studijų turinį skirtingą istorinę patirtį turinčių valstybių universitetuose nėra racionalūs. *Parengė Jonas Jasaitis*

Baltijos universitetų programos renginys, skirtas užmiesto vietovių raidai

Lietuvos mokslininkų laikraščio projektui „Pažinimo ir ugdymo erdvė: mokslininkai – visuomenei“ vykdyti Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas 2016 m. skyrė 10 tūkst. eurų. „Mokslo Lietuvos“ redakcija

Mokslo Lietuva

Vyriausiasis redaktorius Jonas Jasaitis
Stilistė-korektorė Jolanta Niaurienė
Dizainerė Giedrė Zaveckienė

Redakcinė kolegija: Valentinas Baltrūnas, Vy gintas Gontis, Valentas Daniūnas, Raimundas Dužinskas, Rimas Norvaiša, Andrius Puksas, Milena Medineckienė, Emilis Urba, Janina Valančiūtė, Alvydas Baležentis, Nelė Jurkėnaitė, Eugenijus Stumbrys
Redakcijos adresas: J. Basanavičiaus g. 6, LT-01118 Vilnius
El. paštas mokslolietuva@gmail.com
Tel. (8 5) 212 1235, laikraštis internete: www.mokslolietuva.lt
Redakcija gerbia savo autorių nuomonę ir mintis, net jei ne visada joms pritaria. Perspausdinant ar naudojant laikraščio „Mokslo Lietuva“ ir jo internetinio puslapio <http://www.mokslolietuva.lt> paskelbtą medžiagą būtina nuoroda į „Mokslo Lietuvą“. Laikraštis platinamas tik prenumeratoriams ir redakcijoje.

ISSN 1392-7191
Leidžia
UAB „Mokslininkų laikraštis“
SL Nr. 169
Spausdino
UAB „Petro ofsetas“
Savanorių pr. 174D, LT-03153, Vilnius
Tiražas 500 egz.